

INFO LGOG KRING TER HORST,
veertiende jaargang, nummer 30, 8 maart 2004.
Een uitgave van Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap Kring Ter Horst.
INFO LGOG KRING TER HORST verschijnt tweemaal per jaar:
in februari/maart en september.
Oplage: 250 exemplaren
Uiterste inzenddata kopij: 1 februari en 15 augustus
Redactie: Yvonne Hermans-Cuppen en Wim Moorman
Redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst, telefoon (077) 398 1606, e-mail: wim.moorman@wanadoo.nl

INHOUD

Van de redactie	8
Uitnodiging 30e jaarvergadering	9
Beleidsvoornemens 2004	10
Verslag over het jaar 2003	11
Verslag 29e jaarvergadering	13
Programma 2004	14
Lezingen	14
Excursie naar Zons en Neanderthal Museum	15
Driedaagse excursie naar Lille	17
Cursus Limburgse dialecten	20
Noodkreet van een hoofdonderwijzer	21
Historisch Peelpark. Vraaggesprek met Mia Claassens-Rongen	22
Nieuwe publicaties	25
Bestuur LGOG Kring Horst en Sevenum	27

VAN DE REDACTIE

Een jaar geleden openden we nummer 28 van Info LGOG Kring Ter Horst met de constatering dat onze Kring springlevend was. Dit omdat een lezing over de Noord- en Midden-Limburgse boerderij bijna honderd toehoorders trok. In een jaar tijd blijkt wat dat betreft gelukkig weinig veranderd: bij de voordracht van de heer Van de Griendt over Griendtsveen waren op 26 januari jl. 110 belangstellenden aanwezig. Daarmee behoort deze lezing tot de vijf best bezochte uit de geschiedenis van onze Kring! Gesterkt door deze ruime belangstelling, blijft het bestuur activiteiten ontwikkelen waarvan ze veronderstelt dat er vraag naar is. Deze aflevering van Info getuigt daar van, met onder meer het (voorlopige) lezingenprogramma voor 2004 en aankondigingen van excursies naar het Duitse Rijnland en het Franse Lille.

Traditioneel staat de voorjaarsaflevering van Info weer in het teken van de jaarvergadering en de daarbij behorende stukken. Maar er is méér. In januari en februari organiseerde de Kring een dialectcursus. Aan de meer dan dertig deelnemers werd gevraagd de tien meest karakteristieke of mooiste woorden uit hun dialect te noteren. Dat resulteerde in een hier afgedrukte lijst van zestig woorden die niet alleen de dialectsprekers met veel plezier zullen lezen. Het interview met mevrouw Claassens-Rongen maakt duidelijk dat aan onze museumrubriek binnen afzienbare tijd het Historisch Peelpark in America zal moeten worden toegevoegd. Uit de bijdrage over H.G. ter Voert blijkt dat de Griendtsvener - in historische kringen vooral bekend als geschiedvorser - een hoofdonderwijzer was die geen blad voor zijn mond nam. Gert Verheijen tenslotte heeft weer al zijn creativiteit aangesproken bij het zoeken naar publicaties over het gebied tussen Peel en Maas.

Wij hopen dat u deze Info met veel plezier zult lezen.

Yvonne Hermans-Cuppen

Wim Moorman

UITNODIGING 30e JAARVERGADERING 8 MAART 2004

Dames en Heren,

Wij nodigen u allen uit om op maandag 8 maart 2004 aanvang 20.00 uur onze 30e jaarvergadering bij te wonen.

Deze vergadering zal worden gehouden in de zaal van restaurant 'De Alde Lind', Venrayseweg 93 te Horst, telefoon (077) 398 83 43.

AGENDA

1. Opening en mededelingen.
2. Verslag 29e jaarvergadering 17 maart 2003
3. Verslag over 2003 van de secretaris
4. Verslag over 2003 van de penningmeester en de kascontrolecommissie (de heren Albert Cortenbach en Jan Hendrix)
5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie
6. Bestuursverkiezing.
7. Mevrouw Marlies Huijs-Oostveen en de heer Xavier van Dijk zijn aftredend en herkiesbaar.
8. Het bestuur is voornemens het aantal bestuursleden wederom van zes naar zeven personen te brengen. Het bestuur stelt voor op deze plaats de heer Peter Jakobs, De Pelslap 7, 5961 RE Horst te benoemen en mevrouw Huijs-Oostveen en de heer Van Dijk te herbenoemen.
9. De leden kunnen andere kandidaten voordragen. Een dergelijke voordracht moet voor 1 maart 2004 bij de secretaris van het bestuur zijn in-gediend voorzien van de handtekeningen van tien leden en de kandidaat.
7. Begroting 2004
8. Bespreking bestuursbeleid
9. Rondvraag.
10. Sluiting van de jaarvergadering.
11. Na de pauze zal de heer Frans Jakobs uit Horst een film uit 1968 vertonen getiteld: "Horst hoe het reilt en zeilt"

Wij hopen dat u onze 30e jaarvergadering in 'De Alde Lind' zult kunnen bijwonen.

Namens het bestuur van LGOG kring Ter Horst

drs. Marcel van den Munckhof, voorzitter

Jacques Kelleners, secretaris

BELEIDSVOORNEMENS 2004

Geachte leden van het LGOG van de Kring Ter Horst,

Het afgelopen kalenderjaar 2003 is uw bestuur actief geweest op velerlei gebied. Op de eerste plaats zijn dat natuurlijk de gebruikelijke lezingen, cursussen en excursies. In 2003 hebben we ervoor gekozen om de datum van de eerste bijeenkomst van het najaar reeds in de voorjaarseditie van Info LGOG aan te kondigen; wij hopen u met deze tijdige planning nog beter in de gelegenheid te stellen om aanwezig te zijn. Overigens streven we er ook naar voortaan alle leden voor elke lezing een uitnodiging toe te sturen in plaats van een kwartaaloverzicht.

Een van de bijeenkomsten hebben we in samenwerking met onze collega's van Venray georganiseerd. Om die reden zijn we "halverwege" gegaan, in het gemeenschapshuis van Castenray. Een experiment dat wij graag willen herhalen als hier een concrete aanleiding toe bestaat. Het experiment van de duolezing is voortgezet: het betreft lezingen die net niet voldoende stof opleveren (of te technisch gaan worden) om er een hele avond aan te wijden. Ook hier is met tevredenheid op gereageerd door de aanwezigen. Mocht zich weer zo'n gelegenheid voordoen, dan zal het bestuur zeker overwegen opnieuw een duolezing te houden.

Om de verstaanbaarheid voor iedereen te verbeteren, is besloten over te gaan tot aanschaf van een dasmicrofoon. Het geeft de spreker het comfort van het niet gebonden zijn aan een vaste plaats en de toehoorders kunnen de inleider steeds goed verstaan. De dasmicrofoon heeft al verschillende malen zijn diensten bewezen.

De deelname aan de lezingen en de cursus was het afgelopen jaar prima te noemen; helaas was de belangstelling voor de excursie geringer. We hebben dan ook besloten - een primeur voor onze kring! - om de excursie van september uit te stellen tot dit voorjaar: we achten de financiële druk te groot. De "kleine excursie" naar Venray in november is, weliswaar met een klein aantal deelnemers, wel doorgegaan.

De financiën zijn het afgelopen jaar regelmatig aan de orde geweest. In bijeenkomsten met het Hoofdbestuur is dit ook onderwerp van discussie geweest en dat heeft uiteindelijk als resultaat gehad dat de financiële bijdragen aan de Kringen verhoogd is - met terugwerkende kracht - voor het hele jaar 2003. Een en ander betekent voor de individuele leden weliswaar een contributieverhoging van tien procent per 2004 (de eerste verhoging na jaren), maar levert voor onze Kring een inkomstenverhoging van zo'n veertig procent op. Dit geeft onze Kring de ruimte voor het uitvoeren van nieuw beleid.

Een van die nieuwe punten is de discussie die in het Kringbestuur gestart is over de excursies: dienen ze kostendekkend te zijn of mag er ook een bijdrage van de kring tegenover staan? In dat geval kunnen de deelnamekosten in de hand gehouden worden. Daarmee zou dan ook de continuïteit van de excursies zijn gewaarborgd.

Het voornemen bestaat om in 2004 meer aandacht aan (de kernen van) Sevenum en Lottum en Grubbenvorst te besteden. Zo leven er ideeën om genoemde plaatsen te betrekken bij de najaarsvergadering die de provinciale afdelingen en secties van het LGOG in Horst zullen houden (10 oktober).

Verder overweegt het bestuur om in Info LGOG geen uitgebreide vooruitblik meer te geven van de lezingen (die kunt u immers stelselmatig in de persoonlijke uitnodigingen nalezen) maar een samenvatting c.q. impressie van de gehouden lezingen. Hiermee blijft voor de historie ook nog een en ander bewaard. Binnen de redactie van Info LGOG zal dit onderwerp aan bod komen.

Ook het HEP is bijzonder actief, zoals u kunt lezen in de diverse jaarverslagen. Voor dit jaar staat een uitgave met verhalen van wijlen Piet van Nunen op het programma; de leden van HEP hebben daarvoor, in samenspraak en in samenwerking met het bestuur, veel fondsen geworven.

In 2003 is besloten het bestuur, bij wijze van proef, in te krimpen tot zes leden door niet te voorzien in een vervanger voor het toentertijd aftredende bestuurslid. In de loop van het jaar is de behoefte gevoeld om toch weer naar zeven bestuursleden te gaan. Dat betekent dat er een lid van onze kring benaderd is - en bereid is gevonden - zich kandidaat te stellen als lid van ons bestuur. Op deze manier voldoen we weer aan het gestelde in de statuten (een oneven aantal bestuursleden) en kan er weer een "fulltime" penningmeester worden aangesteld.

In maart houden we voor de dertigste keer de jaarvergadering. Dat betekent dat we in een "jubileumstemming" zitten. Om die reden vindt in september, in plaats van de gebruikelijke eendaagse excursie, een meerdaagse uitstap plaats. De excursiecommissie heeft gekozen voor de culturele hoofdstad 2004 van Europa, de noord-franse stad Lille. Alle leden hebben onlangs een uitnodiging ontvangen voor deze reis die aan alle wensen zou moeten voldoen: aandacht voor kunst (modern of klassiek, naar keuze van de deelnemers), voor architectuur en monumenten, voor de Tweede Wereldoorlog enzovoort. Maar er is natuurlijk ook voor een prima accommodatie gezorgd in een luxe hotel en voor goede maaltijden met vaak buffetten waardoor er voor ieder wat wils is. Bovendien heeft de excursiecommissie gezorgd voor een bijzonder aantrekkelijke prijs door op veel plaatsen aanmerkelijke kortingen te bedingen, kortom een buitenkans voor alle leden. Er zit slechts een

bepanking aan de reis: de groepsgrootte kan de grootte van de bus niet overstijgen! Wij hopen dan ook dat veel leden zich tijdig zullen opgeven en deel zullen nemen aan deze excursie!

U ziet dat uw Kringbestuur ambitieus aan de slag is. Wij kunnen dat natuurlijk niet alleen en om die reden hopen wij dan ook op uw aller medewerking en hulp. Mocht u ideeën hebben, schroom dan niet ze ons te laten horen. Van opbouwende kritiek kunnen we allen leren!

Namens de leden van het Kringbestuur LGOG,

Marcel van den Munckhof
voorzitter

VERSLAG OVER HET JAAR 2003

H e t b e s t u u r

Het bestuur was op 31 december 2003 als volgt samengesteld:

Drs. M.P.G.M. van den Munckhof	voorzitter
Drs. W.J. Moorman	vice-voorzitter
J.M.G. Kelleners	secretaris
Drs. X.C.C. van Dijk	penningmeester
M.E.A.P. Huijs-Oostveen	lid
J. H. Kurver	lid

Tijdens de jaarvergadering nam de kring afscheid van de heer C.L.G. Theeuwen en werd de heer drs. X.C.C. van Dijk tot penningmeester benoemd.

B e s t u u r s v e r g a d e r i n g e n

Het bestuur kwam in het verslagjaar acht maal in vergadering bijeen: 13 januari, 12 februari, 9 april, 12 mei, 12 juni, 3 september, 6 oktober en 18 november. In de bestuursvergaderingen werden behalve de lopende zaken beleidszaken besproken. Enkele agendapunten waren: voorbereiding van het activiteitenprogramma (lezingen, uitgave en sponsoring informatieblad INFO LGOG, excursies, cursus en jaarvergadering), samenwerking met scholen, contacten met hoofdbestuur en heemkundeverenigingen en overleg met gemeenten.

H o o f d b e s t u u r e n k r i n g b e s t u r e n

In het voorjaar en in het najaar vinden, voorafgaand aan de ledenvergaderingen, K.S.C.-vergaderingen plaats. Het hoofdbestuur overlegt dan met de besturen van de kringen, secties en commissies van LGOG over het te voeren beleid.

Op 23 januari vond in Horn een overleg plaats tussen het hoofdbestuur met alle voorzitters en penningmeesters van de kringen. Onderwerp: de vergoeding aan de kringen.

De voorjaarsvergadering werd op 10 mei gehouden in Weert. Agendapunten waren o.a. vergoeding aan de kringen en voortgang Limburgs Historisch Centrum.

De najaarsvergadering vond op 11 oktober te Maastricht plaats. Tijdens deze vergadering hielden de aanwezigen zich o.a. bezig met een herbezinning over missie, doelstelling en beleid van het LGOG. Een delegatie van het bestuur van kring Ter Horst was bij beide vergaderingen aanwezig.

Het kringbestuur had ook regelmatig contacten op regionaal niveau o.a. met de kringen Venray, Venlo en Weert.

L e d e n v e r g a d e r i n g e n

27 januari: LEZING

De heer Ir. W. Beelen hield een lezing over >Boerderijen=.

Aanwezig waren 84 toehoorders.

17 maart: JAARVERGADERING EN LEZING

Negenentwintigste jaarvergadering gevolgd door een lezing van de heer B.Cremers uit Meerlo over 'Torenuurwerken, vergeten monumenten uit het verleden'.

38 personen bezochten deze bijeenkomst.

14 april: LEZING

De heer prof. dr. N. Roymans verzorgde een lezing over >Metaalvondsten uit de Maas=.

Er waren 32 personen aanwezig.

15 september: LEZING samen met kring Venray e.o.

De heer drs.H. Steeger uit Wetten (D) hield een lezing over >Pruisen tussen Peel, Maas en Niers=.

91 personen waren aanwezig.

27 oktober: LEZING

De heer J. Jenniskens, wethouder van de gemeente Horst aan de Maas en de heer G. Selen, architect spraken

over de plannen m.b.t. de kasteelruïne Ter Horst als toeristische attractie.
42 personen bezochten deze lezing.

8 december: LEZING

De heer H. Raaijmakers uit Tienray en de heer drs. R. van Dijk uit Utrecht hielden een lezing respectievelijk over >Tienray, meer dan tien huizen en één Lieve Vrouw= en >Het Kerkorgel van Lottum=. Er waren 42 aanwezigen.

Excursies

Op zondag 9 november bezochten 6 personen in het Freulekeshuus te Venray de tentoonstelling >Pruisen tussen Peel, Maas en Niers, waar de heer H. Steeger de rondleiding verzorgde.

De geplande excursie op 27 september naar Villa Hügel te Essen en het Neanderthalmuseum vond geen doorgang vanwege een te gering aantal aanmeldingen. Deze excursie is verplaatst naar 17 april e.k.

Cursussen

In 2003 volgden 35 personen de cursus 'Archeologie=. De heer drs. X. van Dijk, bestuurslid van onze kring behandelde in twee lessen de prehistorie. De heer drs. J. Schotten behandelde in les drie en vier resp. >de Romeinse tijd= en >de Middeleeuwen=. Beide docenten ondersteunden hun lessen met diarmateriaal en een cursusmap met teksten. Als afronding van de cursus werden op 22 februari opgravingen aan de Maasboulevard te Venlo bezocht.

Activiteiten

INFO LGOG: in 2003 verschenen onder redactie van mevr. drs. Y. Hermans-Cuppen en de heer drs. W. Moorman aflevering 28 en 29

van INFO LGOG kring Ter Horst. In aflevering 28 werd naast verenigingsnieuws de inleiding geplaatst door de heer drs. Jos Schatorjé uitgesproken bij de opening van de aan Bert Coppus gewijde overzichtstentoonstelling. Verder een artikel van de hand van de heer dr. André de Bruin: >De valbijl als falsificatie=; de inleiding uitgesproken door mevrouw Nelly van der Beele bij de opening van de tentoonstelling >Blik= in de Oudheidkamer en een vraaggesprek met de heer Piet van Enckevort n.a.v. >Vijftien jaar Heemkundevereniging Sevenum=.

Aflevering 29 bevatte het programmaoverzicht 2003-2004 van de kring. De heer drs. Marcel van den Munckhof schreef een inleiding op de wintercursus >Dialecten=. De heer dr. André de Bruin ging in zijn artikel >Psychiatrie toen en nu= in op de ontwikkelingen binnen de psychiatrie van Middeleeuwen tot heden. De heer drs. Wim Moorman schonk aandacht aan de Nota >Museumbeleid Horst aan de Maas=.

INFO LGOG wordt mede mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van regionale sponsors.

Overleg Heemkundeverenigingen: op maandag 14 april kwam het Regionaal Overleg Heemkundeverenigingen voor de eenentwintigste keer bijeen. Gastvereniging was de Historische Werkgroep de Borcht te Baarlo. Heemkundevereniging Helden gaf een inleiding op de plannen van de gemeente Helden om een streekcentrum te realiseren met een historische én een toeristische functie. In dit streekcentrum vinden ook Heemkundevereniging Helden en museum >de Moennik= onderdak. Vervolgens gaven de aanwezige verenigingen een toelichting op de werkzaamheden waar zij op dat moment mee bezig waren.

Tijdens de tweeëntwintigste bijeenkomst op 3 november was het overleg te gast in >de Winkel achter de Kerk= te Tienray, bij Heemkundevereniging Meerlo-Wanssum. Na een rondgang langs alle verenigingen hield de heer Harry Raaijmakers een korte inleiding over de historie van het voornoemde gebouw.

Historisch Educatief Platform (HEP): Het platform bestaat sinds 1995 en is een initiatief van het LGOG kring Ter Horst. Het platform is geen vereniging of stichting maar een netwerk zonder statuten etc. In dit netwerk werken verenigingen/stichtingen samen uit Horst aan de Maas en Sevenum. Het houdt zich bezig met educatieve doelstellingen in relatie tot de cultuurhistorische geschiedenis van onze regio.

Ook dit jaar heeft het platform weer een informatiefolder verspreid onder alle basisscholen van Horst aan de Maas en Sevenum. Hierin geeft het uitleg over het platform. Tevens geeft het platform met dit schrijven aan hoe de scholen kunnen blijven deelnemen aan de projecten die het in het verleden heeft opgezet. De ervaring is dat de scholen graag ruim van te voren willen weten welke historische projecten zij in hun geschiedenislessen kunnen inpassen. Door de opzet van deze folder kunnen zij elk jaar één of meerdere projecten uitkiezen en inroosteren. In samenwerking met de Oudheidkamer is er een [lesbrievenbibliotheek](#) opgezet. Hier kunnen scholen de lesbrieven bestellen.

In het schooljaar 2002/2003 heeft het platform een lesbrieven [Wapenkunde of Heraldiek](#) aan de scholen aangeboden in het kader van het nieuwe wapen van de gemeente Horst aan de Maas. Aan deze lesbrieven was een wedstrijd verbonden. In de 13 groepen hebben kinderen een wapen ontworpen geënt op hun naam. Aan de 13 prijswinnende leerlingen werd in hun groep een tas van de gemeente en een boek over ridders en kastelen uitgereikt.

Het HEP heeft een aanzet gemaakt tot uitgave van een boek met 22 historische verhalen over Horst en omgeving, voor de jeugd, geschreven door Piet van Nunen. Het HEP denkt in september 2004 dit boek aan de scholen beschikbaar te kunnen stellen.

Overleg Hoofdbestuur

In het verslagjaar is frequent overleg gepleegd (zowel schriftelijk als mondeling) met het hoofdbestuur en met zusterverenigingen over de subsidiëring van de kringen.

Verder werd in overleg met het hoofdbestuur besloten de tenaamstelling van de bankrekening te veranderen van op naam van >persoon= naar op naam van >LGOG kring Ter Horst=.

VERSLAG 29e JAARVERGADERING 17 MAART 2003 IN DE ALDE LIND

1. Opening en mededelingen

Voorzitter M. van den Munckhof opent 's avonds om 20.00 uur de 29e jaarvergadering van LGOG kring Ter Horst. Volgens de presentielijst bezochten 38 personen de jaarvergadering.

De jaarverslagen van de secretaris en de penningmeester en het verslag van de 28e jaarvergadering liggen ter tafel. Bericht van verhindering werd ontvangen van mevrouw Y. Hermans-Cuppen en mevrouw Jansen - den Mulder, van de heren S. Huijs, P. Huijs, en J. Schatorjé en van de heemkundeverenigingen de Borch uit Baarlo en de Brede uit Maasbree.

Herdacht worden de in het afgelopen jaar overleden leden: de dames Geurts en Spreeuwenberg en de heren Eickmans, Le Lorrain, Moors en Houwen.

2. Het verslag van de achtentwintigste jaarvergadering wordt onder dankzegging aan de secretaris vastgesteld.

3. Het verslag over 2002 van de secretaris wordt eveneens onder dankzegging aan de secretaris aangenomen. N.a.v. de vraag van de heer Greweldinger om bij het hoofdbestuur aan te dringen op wijziging van de kringgrenzen na de fusie van de gemeenten, deelt de voorzitter mee dat de kring Ter Horst reeds in 2001 bij het hoofdbestuur aangedrongen heeft op wijziging van de kringgrenzen. De kring Ter Horst heeft voorgesteld de kringgrenzen te laten samenvallen met de gemeentegrenzen. Het hoofdbestuur kon niet meegaan met ons voorstel, m.n. gezien de gevoeligheid die er lag bij de kring Venlo op dit gebied en de te verwachten gemeentelijke herindelingen in Limburg. Nieuwe leden kunnen wel hun voorkeur voor een bepaalde kring kenbaar maken. Verder gaat het om een zeer klein aantal leden.

De heer Verheijen informeert naar de ervaring bij het bestuur van het experiment 'duolezing'. De voorzitter antwoordt dat het experiment positief is ervaren. Wel was de tijd te kort o.a. door enige technische problemen. Ook moeten de onderwerpen meer raakvlakken met elkaar hebben.

4. Het verslag over 2002 van de penningmeester en kascontrolecommissie

Op verzoek zal het volgend jaar het financiële jaarverslag van het afgelopen jaar ter vergelijking naast het verslag van het lopend jaar gezet worden.

Mevrouw Hermans-Cuppen en de heer Cortenbach hebben de boeken gecontroleerd en in orde bevonden. De heer Cortenbach leest de verklaring van de kascommissie voor, waarin deze commissie de ledenvergadering verzoekt de penningmeester, de heer Theeuwen, onder dankzegging voor zijn werk te dechargeren, hetgeen bij acclamatie gebeurt.

De voorzitter bedankt de kascommissie voor het verrichte werk.

5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie

Als nieuw lid van de kascommissie wordt bij acclamatie de heer Jan Hendrix uit Lottum benoemd.

6. Bespreking bestuursbeleid

In het verslagjaar 2002 heeft het bestuur gekozen voor werken aan:

continuïteit door het aanbieden van een gevarieerd programma van lezingen, cursus en excursies, **versterken** door te trachten het inhoudelijk programma te verbeteren. Dit is o.a. gebeurd door de werkwijze van het bestuur aan te passen. Het takenpakket van elk bestuurslid is omschreven, op deze wijze wordt een ieder op zijn of haar eigen kwaliteiten aangesproken. Ook is de positie van het Historisch Educatief Platform (HEP) verhelderd en bestaan goede contacten met de heemkundeverenigingen in het heemkundeoverleg. Tenslotte wil het bestuur ook technisch de lezing beter bij de toehoorder brengen door aanpassingen van de geluidsinstallatie. Maar het kost tijd om de meest geschikte oplossing te vinden!

Uitbreiding van de kring door o.a. het aantal deelnemers aan activiteiten te vermeerderen en zo mogelijk het aantal leden. Bijzondere aandacht kreeg de promotie van het werk van het genootschap. Eén concreet punt is reeds gerealiseerd, deelnemende niet-leden aan activiteiten van de kring ontvangen een brief met folder waarin zij uitgenodigd worden na te denken over het lidmaatschap van het LGOG en de kring Ter Horst.

Het bestuur bezoekt de bijeenkomsten met het Hoofdbestuur en participeert actief in de discussies. Een voorbeeld is de subsidiëring van de kringen. Verder wil het bestuur op regionaal niveau contacten stimuleren. Ook kijkt het bestuur vooruit naar het jaar 2004, het jaar waarin de kring 30 jaar bestaat.

Ten aanzien van de samenstelling van het bestuur heeft het bestuur besloten de vacature van de heer Theeuwen niet direct in te vullen. Andere kringen kennen vaker een klein bestuur, daarnaast is het erg moeilijk nieuwe bestuursleden te vinden. In dit nieuwe verenigingsjaar zal te zijner tijd een beslissing vallen over het al dan niet invullen van de post.

Tenslotte heeft het bestuur besloten de leden voor elke lezing apart een convocatie te sturen, het bestuur denkt hiermee de leden beter te informeren.

Afscheid van de heer Chrit Theeuwen

De voorzitter memoreert dat vandaag de heer Chrit Theeuwen afscheid neemt na een lange staat van dienst als penningmeester. Toen Chrit aantrad zat er weinig geld in kas, nu laat hij een rijke kring achter. Hij was een echte penningmeester: zuinig en op het geld zitten, maar als het uitgegeven moest worden, dan gebeurde het ook en was er geen discussie. Chrit is de man van de achtergrond: weinig woorden maar kritische geluiden niet voor je houden. En hij had speciale aandacht voor de juridische kant van de zaak. Chrit gaat nog niet helemaal stoppen, hij wil adviseur blijven en op de achtergrond mee blijven denken en doen. Bij een afscheid hoort een cadeau. En dat was niet gemakkelijk. Chrit is veelzijdig: hij gaat op vakantie naar verschillende landen, hij houdt van fietsen (eventjes naar Venlo op en neer is geen probleem) en hij volgde verschillende cursussen van de kring. Ook binnen de kring is hij veelzijdig waardoor zijn voorliefde moeilijk in te schatten is. Het bestuur heeft daarom gekozen voor een waardebon. Dit cadeau is ook veelzijdig omdat wij niet gekozen hebben voor één specifieke bon maar voor een boeken - en een irisbon.

De heer Theeuwen bedankt voor de lovende woorden. Hij heeft dit werk 11 jaar met plezier gedaan. Hij werd door Ludwig Greweldinger gestrikt voor het penningmeesterschap. Tijdens de eerste jaarvergadering kon hij niet aanwezig zijn, toen lag hij ziek te bed. Volgens Lambert Herraets mocht dat niet meer voorkomen en daar heeft hij zich aan gehouden!

7. Rondvraag

De heer Lenssen memoreert dat hij lid was van de eerste kascontrolecommissie tijdens het penningmeesterschap van de heer Theeuwen en hij heeft er goede herinneringen aan.

T.a.v. het vinden van een geschikte geluidsinstallatie merkt hij op dat iets goeds vinden lang moet duren.

8. Sluiting van de jaarvergadering

9. Lezing: na de pauze verzorgde de heer B. Cremers uit Meerlo een lezing over Torenuurwerken.

PROGRAMMA 2004

LEZINGEN

De lezingen van LGOG Kring Ter Horst vinden plaats in de zaal van restaurant De Alde Lind, Venrayseweg 93 te Horst, telefoon (077) 398 8342. De aanvang is steeds om 20.00 uur. Leden van LGOG hebben gratis toegang; van belangstellende niet-leden wordt een bijdrage in de kosten van 2,50 verwacht.

8 maart: aHorst hoe het reilt en zeilt@ een film over Horst in 1968 gemaakt door Frans Jakobs

Na afloop van de jaarvergadering wordt een bijzondere film vertoond. "Horst hoe het reilt en zeilt" is de titel van de film die Frans Jakobs in 1968 over zijn geboorte- en woonplaats maakte. Gewapend met zijn eenvoudige tweedehands 8 mm-camera trok de amateurgeneest er dat jaar telkens op uit als er in het dorp iets te beleven viel. Dit resulteerde in een film van een uur, in kleur en met geluid. Na een eenmalige vertoning kort na de totstandkoming is de film meer dan dertig jaar op de plank blijven liggen. Ter gelegenheid van de vertoning door LGOG Kring Horst heeft Frans de film opnieuw gemonteerd en bovendien van nieuw geluid voorzien omdat het oorspronkelijke geluid bijna helemaal bleek te zijn verdwenen.

De film bestaat uit negentien afzonderlijke items van ongeveer gelijke lengte. Te zien zijn onder meer de carnavalsoptocht met prins Jan II, de eerste mis van Jeu Jenniskens, het schoolvoetbaltoernooi, motorcrosswedstrijden aan de Reulsberg, een schuttersfestijn, de kermis, een wielervedstrijd in de Norbertusparochie, de jeugdwandeldriedaagse, de weekmarkt, een concours hippique, zwemwedstrijden in openluchtbad De Wilgert, judowedstrijden in de Mèrthal, een uitstapje van de bejaarden met het Rode Kruis, de intocht van Sinterklaas en schaatspret op een ondergespoten voetbalterrein van sportpark Ter Horst. Letterlijk honderden Horstenaren verschijnen in beeld. Velen zijn inmiddels overleden (zoals Chris Claassens, Lei Coppus, deken Debije, burgemeester Geurts, Lambert Herraets, Bèr Manders en Marie-Louise Linssen-Vaessen), anderen spelen nog altijd een meer of minder prominente rol in het dorpsleven (zoals Arnold Duffhues, Theo van Heijster, Ger Hermkens, Jan Keijsers en Jan Nabben).

Voor jongeren van nu zal het Horst uit 1968 nauwelijks nog herkenbaar zijn. Zij zullen er bijvoorbeeld vreemd van opkijken dat de sportdag van het kindervakantiewerk begon met een mis in de openlucht, opgedragen door kapelaan Thijssen. En wie weet nog dat je op de kermis paard kon rijden op echte pony's? Maar vooral in ruimtelijk opzicht is Horst inmiddels compleet veranderd. De leegte en de kaalheid van 1968 springen meteen in het oog. De Norbertusparochie lijkt slechts te bestaan uit een kerk, enkele verspreid liggende woningen en verder vooral lege ruimte. Het Wilhelminaplein wordt aan de noordzijde nog gedomineerd door de boerderij van de

familie Hoogers. In de Kerkstraat zijn patronaat en klooster nog beeldbepalend. En Horst had in 1968 natuurlijk met De Wilgert nog een zwembad in de open lucht.

"Horst hoe het reilt en zeilt" zal voor veel Horstenaren een feest der herkenning zijn. Anderen zullen zich juist verbazen over wat er in die 36 jaar tussen 1968 en 2004 allemaal veranderd en verdwenen is. Hoe het ook zij, de kijker zal van de eerste tot de laatste minuut gegrepen zijn door dit unieke document.

19 april, "Indiëgangers" door Sjeng Ewalts

De leden van LGOG Kring Ter Horst ontvangen begin april een nadere toelichting op deze lezing.

13 september

Eerste lezing van het seizoen 2004-2005. Nadere mededelingen over de inhoud volgen nog.

8 november, "Het Venlo Incident" door drs. Marcel Hogenhuis

Na de Duitse verovering van Polen in september 1939 wachtte het neutrale Nederland in spanning af, vooral in de grensstreek. Op 9 november 1939 vond bij het populaire Venlose grenscafé Backus een raadselachtige schietpartij plaats. Een Duits overvalcommando ontvoerde vanaf Nederlands grondgebied twee Britse geheimagenten. Daarbij werd een Nederlandse luitenant dodelijk geraakt. Het beruchte Venlo Incident was een feit.

Bijna exact 65 jaar later is er alle aanleiding ieders herinnering op te frissen. Was het een bewuste provocatie om een geplande Duitse aanval op Nederland te rechtvaardigen? Of stond de overval in relatie met de mislukte aanslag op Hitler een dag eerder? De heer Hogenhuis presenteert de laatste stand van zaken over dit nog altijd in veel nevelen gehulde incident. Zowel de overval zelf, als de internationale diplomatie achter de schermen komen weer tot leven met saillante details en persoonlijke getuigenissen.

EXCURSIE NAAR ZONS EN NEANDERTHAL MUSEUM

Op zaterdag 27 september van het afgelopen jaar stond een excursie van onze Kring naar Duitsland gepland. Het geplande reisje moest echter helaas worden afgelast omdat zich onvoldoende deelnemers aanmeldden. Toen al besloot het bestuur van LGOG Kring Ter Horst in het voorjaar van 2004 een tweede poging te wagen. Daarom zal op **zaterdag 17 april a.s.** een eendaagse excursie worden ondernomen naar twee bestemmingen in het Duitse Rijnland. Er zal een bezoek worden gebracht aan het historische vestingstadje Zons en aan het Neanderthal Museum in Mettmann.

Pal aan de Rijn gelegen, is Zons met zijn rijkdom aan poorten, torens, muren en greppels het best bewaarde voorbeeld van vestingbouw aan de Nederrijn. Ook allerlei belegeringen, beschietingen, branden, epidemieën en watersnoodrampen hebben dit niet kunnen verhinderen.

Het Kreismuseum van Zons is vooral bekend vanwege het aanbod op het gebied van kunstnijverheid, textielkunst en Jugendstil-voorwerpen. Het museum bezit onder meer de grootste collectie tinnen Jugendstil-voorwerpen van Europa.

Het in 1996 geopende Neanderthal Museum valt op door zijn moderne architectuur. Het is gebouwd op de plaats waar in 1856 schedels zijn gevonden van prehistorische mensen die later de benaming Neandertalers kregen. In het multimediale belevenismuseum wordt het verhaal van de ontwikkelingsgeschiedenis van de mens verteld, vanaf het begin in de Afrikaanse savannen tot in de huidige tijd.

Het vertrek is 's ochtends om acht uur vanaf het busstation van de Munckhof Groep, Handelsstraat 15 in Horst. Bij aankomst in Zons is er eerst koffie of thee met aardbeiengebak in het Altes Café-Haus. Daarna volgt een rondwandeling door het vestingstadje onder leiding van een Nederlandstalige gids. De rondleiding wordt afgesloten met een bezoek aan het Kreismuseum Zons. Vervolgens heeft iedereen de mogelijkheid op eigen gelegenheid een maaltijd te nuttigen in het ruim van restaurants in verschillende prijsklassen voorziene Zons. Om twee uur vertrekt de bus richting het Neanderthal Museum in Mettmann. Elke deelnemer kan dit museum met behulp van een zogenaamde audioguide (in het Duits of Engels) of een papieren gids (in het Nederlands) op eigen gelegenheid bezoeken. Na het museumbezoek bestaat de mogelijkheid om de prehistorische werkplaats te bekijken, via het zogenaamde sculpturenpad een korte wandeling door het Neandertal te maken of een consumptie te nuttigen in het museumrestaurant. Om zes uur vertrekt de bus weer richting Horst, waar de aankomst om half acht gepland is.

Verderop treft u aanvullende informatie aan over de te bezoeken bezienswaardigheden.

De kosten voor de excursie bedragen voor leden en gezinsleden van het LGOG 37,50 ; voor niet-leden 42,50; voor jeugdigen tot en met 14 jaar 20. Inbegrepen zijn de busreis, een kleine attentie voor de chauffeur, koffie of thee met gebak in Zons, de geleide wandeling door Zons en de entrees.

Opgave voor deze excursie is mogelijk tot en met **17 maart** bij de secretaris van LGOG Kring Ter Horst, de heer J. Kelleners, Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst, (077) 398 5349. Na aanmelding is betaling mogelijk door storting van het verschuldigde bedrag op bankrekening 1736 07 047 van LGOG Kring Ter Horst. Deelnemers worden

vriendelijk verzocht hun paspoort en - indien van toepassing - hun 65+ pas mee te nemen. Deelname geschiedt op volgorde van aanmelding. Bij minder dan 30 deelnemers kan de excursie helaas geen doorgang vinden. Uiteraard worden degenen die zich hebben aangemeld bij het eventueel niet-doorgaan van de excursie hiervan tijdig op de hoogte gesteld.

Zons

Zons is gelegen op de linkeroever van de Rijn tussen Keulen en Düsseldorf. Het stadje heeft unieke, zeer goed bewaard gebleven vestingwerken. Deze dateren uit de Middeleeuwen en hebben sindsdien nauwelijks veranderingen meer ondergaan.

Archeologische vondsten in de omgeving van Zons duiden op bewoning in de Steentijd en de Romeinse tijd. De naam van de stad is waarschijnlijk van Keltische oorsprong; vroegere namen zijn: Sontium, Zounozo en Zunizo. Een landgoed te Zons was reeds in de zevende eeuw in bezit van de Keulse aartsbisschoppen. Dit landgoed werd in de dertiende eeuw uitgebreid tot een vesting om de rechten veilig te stellen van aartsbisschop Konrad I von Hochstaden (1238-1261). Om politieke, economische en geografische redenen beval aartsbisschop Frederik III von Saarwerden (1370-1414) in de veertiende eeuw dat de Rijntol van Neuss naar Zons moest worden overgebracht. Dit was voor de aartsbisschop aanleiding de burcht Friedestrom te bouwen. Op 20 december 1373 werd het dorp Zons verheven tot stad. Om veiligheidsredenen en om zijn rechten te beschermen, liet de aartsbisschop de burgerij ter bescherming een muur rond de stad aanleggen met poorten, torens en greppels. Burcht Friedestrom was bedoeld als een kleine residentie die absolute veiligheid garandeerde buiten de muren van Keulen. Ook stond de burcht garant voor een belangrijk deel van de inkomsten van de aartsbisschop, namelijk de Rijntol. Zons kende een periode van bloei die zou duren tot de achttiende eeuw, toen de Rijntol werd afgeschaft. De stad doorstond talrijke belegeringen, maar werd wel driemaal getroffen door ernstige branden (1464, 1547 en 1620) en had eveneens driemaal te kampen met een pestepidemie (1623, 1635 en 1666). In 1784 werd Zons getroffen door een grote watersnoodramp. Tijdens de laatste watersnoodramp, in 1926, stortten delen van de oostmuur en de middelste wachttoren in. In 1929 werd een dijk aangelegd die Zons in de toekomst moest beschermen tegen het hoge water. Daarmee verdween wel het vrije zicht op de Rijn.

Ondanks al deze belegeringen, beschietingen, branden, epidemieën en watersnoodrampen bleef Zons met zijn rijkdom aan poorten, torens, muren en greppels het best bewaarde voorbeeld van vestingbouw aan de Nederrijn.

Kreismuseum Zons

Het in 1972 geopende Kreismuseum Zons beschikt over drie verzamelingen van bovenregionale betekenis. Er is de grootste verzameling tinnen voorwerpen in Jugendstil van Europa te zien. Verder beschikt het museum over een collectie van negenhonderd wandtapijten van de internationaal vermaarde kunstenaar Helmut Hahn. Een derde zwaartepunt in de collecties van het museum vormen de honderd tekeningen die de in New York levende Oostenrijkse beeldend kunstenaar Walter Y. Koenigstein het museum in 1995 schonk.

Tot de vaste collectie van het museum behoort ook een archeologische verzameling met opgravingsvondsten uit Zons en omgeving. Tijdens ons bezoek aan Zons is ook een tijdelijke tentoonstelling over eierdopjes te zien. Uit de verzameling van Robert Erb worden circa 250 objecten getoond die uit verschillende materialen en door verschillende ontwerpers werden vervaardigd tussen het begin van de negentiende en het begin van de twintigste eeuw. Verder is er een sieradententoonstelling te zien van de in Duitsland levende Koreaanse Kyung-Shin Kim.

Neanderthal Museum

In het Neanderthal Museum wordt op een moderne manier het verhaal van de ontwikkelingsgeschiedenis van de mens verteld. Vragen als "Waarvandaan komen wij?", "Wie zijn wij?" en "Waarheen gaan wij?" maken de intenties van het museum duidelijk. De legendarische plaats waar in 1856 schedels zijn gevonden van mensen die later de benaming Neanderthalers kregen, nodigt uit om over de ontwikkelingsgeschiedenis van de mens na te denken. Het museum wil laten zien dat wij mensen het resultaat zijn van een lang biologisch proces, waarin we in toenemende mate ingrijpen dankzij onze culturele vaardigheden. De bezoekers wordt duidelijk gemaakt dat wij op de schouders staan van minstens twaalf verdere mensachtigen die ons respect verdienen omdat hun prestaties en ervaringen onze ontwikkeling hebben bepaald. De vaste opstelling is vooral gebaseerd op archeologische en paleo-antropologische onderzoeksresultaten.

De rondgang door het museum begint in de introductieruimte. Daar wordt verteld over de geschiedenis van het Neanderthal en de vondstgeschiedenis van de Neanderthalskeletten. Daarnaast worden er de beslissende periodes uit de geschiedenis van de mensheid voor de eerste keer aangestipt. Deze periodes komen ook aan bod in de thematische afdelingen "Leven en overleven", "Werktuig en Weten", "Mythe en religie", "Milieu en Voeding" en "Communicatie en Media". In elk van deze vijf thematische afdelingen wordt een chronologisch beeld van de menselijke evolutie geschilderd. De Neanderthalers vormen in elke ruimte een zwaartepunt van de presentatie: levensgrote Neanderthalers kijken de bezoeker recht in de ogen.

Sinds de opening in 1996 trekt het Neanderthal Museum jaarlijks circa tweehonderdduizend bezoekers. Het kan met recht een multimediaal belevenismuseum genoemd worden: naast originele objecten en reconstructies is er in totaal 90 minuten aan audiotekst, 45 minuten aan filmbeelden en 180 minuten aan multimedia op pc's voorhanden. Daarnaast kan 'buiten het museum' de vindplaats van de skeletten worden bezocht en is er een zogenaamd sculpturenpad met als thema het spanningsveld tussen mens en natuur.

Zie voor meer informatie ook <http://www.neanderthal.de>

DRIEDAAGSE EXCURSIE NAAR LILLE 24-26 SEPTEMBER

Toen onze Kring in 1999 vijftig jaar bestond, werd dat onder meer gevierd met een vierdaagse excursie naar Thüringen. De deelname hieraan was groot en de reacties van de deelnemers na afloop waren zeer positief. Velen uitten zelfs de wens jaarlijks een meerdaagse excursie voor de leden van de Kring te organiseren. Om uiteenlopende redenen heeft het bestuur daar echter geen gevolg aan gegeven. Wel heeft het bestuur toen toegezegd om te bezien of het niet mogelijk zou zijn eenmaal in de vijf jaar een meerdaagse excursie te organiseren. In de afgelopen maanden heeft de excursiecommissie in opdracht van het bestuur de mogelijkheden bekeken en dit heeft er toe geleid dat we voornemens zijn in het weekend van 24, 25 en 26 september een driedaagse reis naar het Noord-Franse Lille en omgeving te maken. Lille is in 2004 de culturele hoofdstad van Europa. De stad heeft in het afgelopen decennium een complete gedaanteverwisseling ondergaan: van een verpauperde en vervallen industriestad is Lille tot een dynamisch centrum voor toerisme en dienstverlening geworden met een prachtig gerestaureerd historisch stadscentrum. (Aan het einde van deze bijdrage treft u enige nadere informatie over Lille aan.)

Globale programma

Op **vrijdag 24 september** om zeven uur 's ochtends vertrek per touringcar vanuit Horst. Na een koffiepauze onderweg hopen we tegen elf uur in Lille te arriveren. Daar zullen we eerst onder leiding van een gids een bezoek brengen aan het Palais des Beaux Arts in het centrum van Lille. Dit museum biedt een rijke collectie Europese schilderkunst, een belangrijke afdeling Middeleeuwse en Renaissancekunst, keramiek uit de zeventiende en achttiende eeuw, beeldhouwwerken uit de negentiende eeuw en maquettes uit de achttiende eeuw. Er zijn onder meer werken te zien van Rubens, Jordaens, Van Dyck, David, Monet, Renoir, Van Gogh en Degas. 's Middags volgt een uitgebreide stadswandeling per touringcar. Deze eindigt bij het hotel. Na het diner kan iedereen de avond naar eigen goeddunken invullen.

Op **zaterdag 25 september** staat er 's ochtends een stadswandeling op het programma door het oude centrum van Lille, opnieuw onder leiding van een gids. 's Middags kan men kiezen tussen een bezoek aan het Musée d'Art Moderne in Villeneuve d'Ascq of aan museum La Piscine in Roubaix. Ook nu weer staan beide bezoeken onder leiding van een gids. Het Musée d'Art Moderne is gevestigd in een modern, uit 1983 daterend gebouw. De collectie moderne kunst getuigt van de artistieke bloei in het Parijs van begin twintigste eeuw en biedt werken van de belangrijkste bewegingen die de kunst van deze eeuw hebben gekenmerkt. Daarnaast bezit het museum een collectie hedendaagse kunst, met werken van internationaal bekende kunstenaars uit Frankrijk en daarbuiten (onder meer Van Dongen, Modigliani, Picasso, Braque, Léger en Miro).

Museum La Piscine (toegepaste en beeldende kunst) is gevestigd in het tussen 1927 en 1932 gebouwde voormalige gemeentelijk zwembad van Roubaix. Het zwembad zelf is met verschillende verhogingen omgebouwd tot een prachtige ruimte voor modedefilés. De voormalige douchekabines zijn nu vitrines die gebruikt worden voor de stoffencollectie van het museum. In de vleugels van de voormalige badkamers worden schilder- en beeldhouwcollecties uit de negentiende en twintigste eeuw tentoongesteld, met werken van onder meer Picasso, Bonnard, Claudel, Dufy en Van Dongen. Verder is er een botanische tuin waarin textielplanten de toon aangeven. Na het bezoek aan een van beide musea heeft iedereen de gelegenheid om zelf nog enkele uren het centrum van Lille te verkennen. Na terugkomst in het hotel vindt het diner plaats.

Op **zondag 26 september** brengen we eerst een bezoek aan La Coupole, een geheime basis uit de Tweede Wereldoorlog in de buurt van Saint-Omer. In 1943 besloot Hitler om Londen te vernietigen. Daartoe beval hij de bouw van La Coupole d'Helfaut: een betonnen koepeldak met een dikte van vijf meter die de grootste ooit gebouwde ondergrondse lanceerbasis voor V2's moest beschermen. Deze gigantische bunker, door Poolse en Russische krijgsgevangenen in de krijtrotsen uitgehouwen, is nog intact. Er is nu een centrum in ondergebracht waarin aandacht wordt besteed aan de geschiedenis van oorlog en raketten. Na het bezoek aan La Coupole rijden we weer terug naar huis. Onderweg wordt in Ranst een lunchpauze ingelast. De reis wordt afgesloten met een afscheidsbuffet in Hotel Venlo.

Kosten

De kosten voor deze excursie bedragen € 198 per persoon voor leden van LGOG en € 223 per persoon voor niet-leden van LGOG. Bij deze prijs zijn inbegrepen:

• het vervoer per luxe touringcar die is voorzien van bar, toilet en video;

- S twee overnachtingen in het driesterren hotel Mercure Lille Aéroport. Elke kamer van dit even buiten Lille gelegen hotel beschikt over bad, douche, toilet, airconditioning, minibar en televisie met Vlaamse kanalen. Het hotel beschikt over drie verdiepingen (begane grond en twee etages) en over liften;
- S twee ontbijtbuffetten in het hotel;
- S twee diners met voorgerechtenbuffet en keuze uit telkens twee mogelijkheden bij hoofd- en nagerecht;
- S een afscheidsbuffet in hotel Venlo;
- S koffie/thee met gebak op de heenweg;
- S gids gelden en entreegelden, voor zover deel uitmakend van het programma. De gidsen zijn zoveel mogelijk Nederlandstalig. Is er geen Nederlandstalige gids beschikbaar dan zullen we gebruikmaken van een tolk;
- S alle fooien.

Niet inbegrepen zijn:

- S toeslag eenpersoons-kamer (de toeslag voor een eenpersoonskamer bedraagt zowel voor leden als niet-leden van LGOG 32);
- S alle lunches;
- S consumpties tijdens de twee gezamenlijke diners en het afscheidsbuffet;
- S uitgaven van persoonlijke aard;
- S verzekeringen.

Aanmelding

Aanmelding voor deze driedaagse excursie is mogelijk door bij de secretaris van LGOG Kring Ter Horst (de heer J. Kelleners, Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst, tel. 077-3985349) een inschrijfformulier aan te vragen en dit vóór **1 april** op te sturen aan de excursiecommissie van LGOG Kring Ter Horst (p/a Molenveldweg 27, 5975 AH Sevenum). Mocht het aantal inschrijvingen het aantal plaatsen in de bus overtreffen dan zal een reservelijst worden aangelegd. Nadat de inschrijving is gesloten, ontvangt u een bevestiging van uw deelname. Vervolgens vindt er in juni een informatie- en kennismakingsavond plaats voor alle deelnemers. Tijdens deze bijeenkomst ontvangt u een toelichting op het programma. Begin september krijgt u tenslotte het definitieve programma. Naast een aantal praktische gegevens zal dit tevens verdere informatie bevatten over de bezienswaardigheden die we zullen bezoeken. Ook zullen we daarin een aantal suggesties doen over bezienswaardigheden die u eventueel op eigen gelegenheid kunt bezoeken.

Voor eventuele vragen en inlichtingen kunt u te allen tijde contact opnemen met de leden van de excursiecommissie. Dit zijn: Marlies Huijs-Oostveen (tel. 077-4672299), Jan Kurver (077-3983596) en Wim Moorman (077-3981606).

Lille - historisch overzicht

Lille - in het Nederlands: Rijsel - is een stad met een bewogen geschiedenis onder steeds wisselende machthebbers. De eerste vermelding van L'Isle dateert uit 1066. De naam verwijst naar een eiland met daarop een kasteel in de rivier de Deûle. Op het eiland stond een donjon van de graven van Vlaanderen. De plek ontleende strategische waarde aan het feit dat men hier via een doorwaadbare plaats de moerassen van de Deûle kon passeren.

Rondom de donjon, de kapittelkerk van Saint-Pierre en de markt ontwikkelde zich de stad Lille. De graven van Vlaanderen hielden er regelmatig residentie en zo ontwikkelde Lille zich tot een soort hoofdstad. Omdat het echter ook vrij dicht bij Frankrijk lag, werd het dikwijls belegerd. Vooral de eerste keer, in 1213, gevolgd door een Franse bezetting, een Vlaamse opstand en een brandschatting door de Fransen, was desastreus. Maar de stad herstelde zich en wist dankzij de lakenhandel een grote welvaart te bereiken.

In 1369 kwam Vlaanderen (inclusief Lille) in handen van hertog Filips de Stoute van Bourgondië. Lille werd een van de belangrijkste plaatsen van het Bourgondische rijk. Filips de Goede liet er een paleis bouwen dicht bij de Grand' Place. Onder de opvolgers van de Bourgondiërs, de Habsburgers (vanaf 1477), werd Lille versterkt met een groot aantal vestingwerken. De oudste gebouwen van de stad stammen uit deze periode. Ook de uitgebreide Vlaamse collectie van het Palais des Beaux Arts werd in deze tijd vergaard.

In 1667 werd Lille belegerd door de Franse koning Lodewijk XIV. Na twee weken weerstand trok de Zonnekoning de stad op 28 augustus binnen. Zoals in alle nieuw veroverde steden aan de Franse noordgrens werden er imposante vestingwerken aangelegd. Bovendien werd de stad fors uitgebreid met een grote woonwijk. Van 1708 tot 1713 stond Lille nog vijf jaar onder Hollands gezag, maar bij de Vrede van Utrecht kwam het definitief onder Frans bewind.

De hele achttiende eeuw bleef de stad groeien. In de negentiende eeuw werd Lille met de omliggende steden een van de eerste industriegebieden. Werkloosheid, hoge kindersterfte en erbarmelijke behuizing en hygiëne bezorgden de stad een slechte naam. Mede hierdoor werd Lille een broeinest van het socialisme: de Internationale werd voor het eerst in Lille gezongen. Tijdens de beide wereldoorlogen van de twintigste eeuw liep de stad behoorlijke schade op. Verder was er tot in de jaren zestig op architectonisch gebied sprake van ernstige verloedering. Veel gebouwen verdwenen onder de slopershamer. In de jaren zeventig begon het tij echter te keren: men restaureerde de oude huizen in plaats van ze te laten verkrotten of te vervangen door betonnen

dozen. De komst van de hogesnelheidstrein en de kanaaltrein zorgde echter voor een enorme economische impuls voor de stad en de regio. Langs de toegangswegen naar de stad werden grote winkelcentra gebouwd, met Euralille werd een groot bouwproject gestart en het centrum van de stad werd grondig onder handen genomen en gerestaureerd. Ook in cultureel opzicht verwierf de stad aan het eind van de twintigste eeuw nieuw prestige, bijvoorbeeld door de heropening van het grandioze Palais des Beaux Arts. Dit heeft er onder meer toe geleid dat Lille is uitgeroepen tot de culturele hoofdstad van Europa in 2004.

Lille - enkele bezienswaardigheden

Palais Rihour: in opdracht van Filips de Goede werd het Palais Rihour (1453-1467) gebouwd. Nu resteren nog slechts een trap en de kapel. Vanaf de Franse tijd diende het paleis als stadhuis. Daarna werd het diverse keren gewijzigd en verbouwd. In de negentiende eeuw werd een belfort toegevoegd, maar dit bleek te klein voor de bestaande stadsklok en werd uiteindelijk weer gesloopt. Ook verplaatste men de trap een paar meter, omdat dat beter paste bij het bouwplan. In 1916 brandde het stadhuis af, maar de trap en de kapel van het voormalige paleis overleefden het vuur. De kapel is een laatgotische ruimte van twee verdiepingen waarvan de bovenste als raadzaal voor het stadsbestuur heeft gediend.

Veille Bourse: uitgevoerd in de stijl van de Vlaamse barok geldt dit gebouw als het mooiste monument van Lille. Naar het voorbeeld van Antwerpen besloot men een pand neer te zetten waar de grotere kooplieden hun zaken konden regelen. Tot dan gebeurde dat bij de fontein op de Grand'Place (tegenwoordig Place du Général de Gaulle). In 1653 was het gebouw gereed.

'Spaanse huizen': in de tijd dat de Spanjaarden de Zuidelijke Nederlanden en Lille regeerden verzezen in het stadscentrum tal van huizen in Vlaamse renaissancistische of barokke stijl. In weelderigheid doen ze niet onder voor die van Brussel. Op hun beurt worden ze weer naar de kroon gestoken door prachtige art-nouveaugevels, die in het begin van de twintigste eeuw verzezen.

Citadel: de citadel van Lille (zeventiende eeuw) geldt als het hoogtepunt van de Franse vestingbouwkunst, en van het werk van vestingbouwer Vauban. Deze werd onmiddellijk na de Franse verovering gebouwd en was binnen drie jaar gereed. Vauban werd zelf gouverneur van de citadel.

Quartier Royal: tussen de citadel en de oude stad legden de Fransen een nieuwe wijk aan, het Quartier Royal, ontworpen naar het voorbeeld van de Parijse buitenwijk Faubourg Saint-Germain. Hierin staan twee achttien-de-eeuwse kerken. Aan de Rue Princesse staat het geboortehuis van generaal De Gaulle.

Hospice Comtesse: ongeveer op de plaats waar het oude kasteel van Boudewijn V stond, bevindt zich sinds de dertiende eeuw het Hospice Comtesse. De comtesse in dit geval was gravin Johanna van Vlaanderen. Zij gaf Lille onder meer een stadscharter, maar ook dit hospitaal voor de armen. Het huidige gebouw dateert uit de zeventiende eeuw en bevat onder meer verzamelingen met schilderkunst en beeldhouwwerken.

CURSUS LIMBURGSE DIALECTEN

In januari en februari organiseerde onze Kring de cursus "Limburgse dialecten". Maar liefst 31 deelnemers volgden de vier avonden. De cursus is goed verlopen, getuige het feit dat de avonden zeer trouw bezocht werden. Ook waren, getuige het applaus dat aan het einde van de laatste twee avonden de inleiders te beurt viel, de deelnemers tevreden.

Uitgebreid werd gesproken over isoglossen, het spreken van dialect (en de vele voordelen die dit met zich mee kan brengen) en de samenstelling van een dialectwoordenboek. De meeste discussie leverde de avond over "spelling" op. Het blijkt dat, ondanks (of vanwege?) het bestaan van verschillende spellingsvormen, iedereen zich hier op stuk bijt en dat het moeilijk is om consequent te zijn in dezen zonder de "echte uitspraak" geweld aan te doen.

De inleiders waren de heren dr. H. Cromptvoets (lange tijd werkzaam geweest aan de Nijmeegse Centrale voor Dialect- en Naamkunde en nauw betrokken bij de samenstelling van het Woordenboek van de Limburgse Dialecten) en dr. P. Bakkes (momenteel in functie als "streektaalfunctionaris" voor het Limburgs). De laatstgenoemde verzorgde de tweede en derde avond, dr. Cromptvoets beet het spits af en sloot de reeks.

Dankzij medewerking van velen werden de deelnemers voorzien van rijke-lijk cursusmateriaal en enkele boekwerkjes (*Einstein vur ôs sorte* uit 1995 en *Wulleboene mit spek* uit 2004) waren voor alle deelnemers beschikbaar evenals een boekje met de beginselen van de Veldeke spelling 2003.

De cursisten kregen ook huiswerk mee: schrijf de tien meest karakteristieke (of tien mooiste) woorden op van uw eigen dialect. En dat leverde enthousiaste reacties op! Sommigen bleken veel moeite te hebben om zich aan de beperking in de opdracht (tien woorden) te houden. De docent was streng en beperkte zich wel tot de tien meest genoemde woorden. De uitslag is de laatste avond gepresenteerd en werd naast een andere enquête (uit 1991 in Limburg gehouden) gelegd. De resultaten staan hieronder: links de "Horst-Sevenum top 10 2004", rechts de "Limburgse (begrippen) top 10 1991".

"Horst-Sevenum top 10 2004", rechts de "Limburgse (begrippen) top 10 1991"

Top tien Horst-Sevenum 2004			Top tien Limburg 1991	
1.	Zekdumpel, zekdempel	mier	1.	knikker
2.	Inkâts, in(k)ketske	eekhoorn(tje)	2.	zakdoek
3.	jiets	huismus	3.	Vest, wambuis
4.	foetele	oneerlijk handelen	4.	Domoor, sufferd
5.	schôtelslet	vaatdoek	5.	Drukke, gedoe
6.	Kwekker, kwegke	Kikvors(en)	6.	deugniet
7.	taffel	tafel	7.	kruisbes
8.	Beiepikker, beejepik	koolmees	8.	vaatdoek
9.	Kerboet, karboet	balkenbrij	9.	huilen
10.	Doorslag, dörslag	vergiet	10.	mier

Om compleet te zijn volgt op bladzijde 36, 37 en 38 een afdruk van de overige woorden. Wellicht waardevolle stof voor (aspirant-) woordenboekenmakers!

Dialectwoord	betekenis
1 mening	merel
2 inkâts, in(k)ketske	eekhoorn
3 esbaer	aardbei
4 schôtelslet	vaatdoek
5 zekdumpel, zekdempel	mier
6 vrommes	vrouw
7 miemer	rode bes
8 moelbaer	blauwe bes
9 kerboet, karboet	balkenbrij
10 pársvleis	zult
11 loëzie	horloge
12 boekèl	angstaanjagend persoon, boef
13 moëk	mist
14 moets	kapje van het brood
15 korezeiker	huismus
16 jiets	huismus
17 schoor	bui, regenbui
18 vèrkesloëzie	geslachtsdeel van het varken
19 trekbuul	accordeon

20 roéze	rozen
21 wáh	hè, toch
22 verket	vork
23 vèrke	varken
24 booke, bääke	huilen
25 geej	gij
26 pèrdemèrt	paardenmarkt
27 nuem	bomen
28 tottöu	toetouw
29 zomedienig	dadelijk
30 krèkgood	precies goed
31 stroaterm	straatarm
32 hoondsmui	doodmoe
33 stienkald	zeer koud
34 è gas man	een paar mensen
35 daa 's enne joed	niet te vertrouwen
36 ènnen helle werker	een harde werker
37 en schoefel	een schoffel
38 krangs um	andersom
39 foetele	oneerlijk
40 den draei um	de hoek om
41 kwake	roepen
42 strukskesboane	struikbonen
43 stekbaer	kruisbes
44 hieëp	bijl
45 nirke	herkauwen
46 spengske	haarspeld
47 schuumspaon	platte pollepel met gaatjes
48 doorslaag,	dörslag vergiet
49 spinnekopke	gekraagde roodstaart
50 merklaf	vlaamse gaai
51 egerst, aegerst	ekster
52 reukeliezer	pook
33 eghaam	eghaam
54 prengel	gierigaard
55 druueg schoeër	onweer zonder regen
56 roeëmekar	melkkar
57 karrespronk	wegsplitsing
58 poestèerd	teelaarde uit holle boom
59 schuuns	schuin, scheef
60 pómpeslager	koperslager
61 mammespek	buikriem van het varken
62 gauwechtig	spoedig, snel
63 schuurden	lemen dorsvloer
64 roepsezaod	uitwerpselen van rupsen
65 koetelen	ruilen
66 beiepikker, beejepik	koolmeesje
67 drek	onkruid
68 weit	tarwe
69 kook	pannenkoek
70 stik	dadelijk
71 kieps	pet

72 enksele	straks
73 bookeskook	boekweitepannenkoek
74 greun schenk	rauwe ham
75 snuutje	kusje
76 mombakkes	masker
77 kierke	big
78 rikske	vork
79 moetworm	mol
80 kroeënekraane	kraanvogels
81 kuulder	wulp
82 hommelschoor	onweersbul
83 kussteek	hoofdkussen
84 breevendraeger	postbode
85 stevels	laarzen
86 sliddere	glijden over het ijs
87 waskers	gewijde kaars
88 knoeps	niets meer hebbend
89 kroetwis	kruidenboeket
90 tisnaas	iemand die niet veel lust
91 tisdook	lap waarmee men het fornuis poetst
92 mussekutje	vogelkooi
93 wat dunkt dich	wat denk je ervan
94 bis se gáns? gaa nit	ben je gek? helemaal niet
95 kliejr	kleding
96 files, flieske	tas
97 spraon	spreeuw
98 derperkwek	inwoner van Sevenum-dorp
99 verkammezeule	verpesten
100 waemeske	vestje (wambuis)
101 beske	pannenlap
102 zwaegelkes	lucifers
103 zund en jaomer	jammer
104 krenske	koffie met familie op vaste tijd
105 schuupe	van huis gaan
106 sletje	vaatdoek
107 sporthemd	herenoverhemd
108 tonnemoos	zuurkool
109 aolieneulje	pinda
110 vólkske	asociaal volk
111 bescheid zegge	iemand iets melden
112 brilleschej	etui
113 schöpkes	dennenappels
114 duumpel	deuk
115 schemmel	armoedig, bleek, pips
116 evvel	evenwel
117 wörvel	draaibaar houten blokje
118 blitse vuut	blote voeten
119 hususke	toilet, w.c.
120 flots	mus
121 kwegke, kwekker	kikvorsen
122 schrauwe	hulpen, meelijwekkend
123 kaoje	kaantjes

124 stort	achter- of bijkeuken
125 tuit	kan
126 toesel	genever
127 britje	opstaande losse plank op kar
128 pulke	drinkbak voor koeien
129 stortsliek	afvoer voor de gootsteen
130 kruuër	schooier, landloper
131 mökske	kalfje
132 tesnuzzik	zakdoek
133 wiks	schoensmeer
134 smik	zweep
135 huiveule	onnozelaar
136 garepaap	libelle
137 kokkerel	tol
138 lees	vetstreng van varken
139 winkei	windei
140 gepopt daak	dak uitgevoerd In Holl. handpan
141 reip	hoepel
142 lijntje staeke	kinderspel
143 bóks	broek
145 passe	Pasen
146 taffel	tafel
147 schoeël	school
148 aling	heel
149 dook	doek
150 fernuus	fornuis
151 gape	geeuwen, nieuwsgierig kijken
152 brulleft	bruiloft
153 gaar neet	helemaal niet
154 stigs	steeds
155 dök	dikwijls
156 klam	nauwelijks
157 'n trent	ongeveer
158 krek	Juist, net
159 mei en dan	af en toe
160 haeël	hard
161 zinnig	zachtjes
162 vannammedaag	vanmiddag
163 vaerig	gereed
164 boeëne paeze	boontjes haren
165 darteen	dertien
166 aek	azijn
167 wek	mik
168 op de slup	op de schoot

De volgende woorden zijn afkomstig van andere dialecten

171 d'r püss	het bed
172 foeënes	'n knuffelig persoon
173 ungere	een tukje doen
174 d'r üll	de uil, bril
175 ee sjönaas	een vlegel

176 Inge hoddelskrieëmer	een rommelpot
177 d'r gaat	de tuin
178 du has Inge èk aaf	je spoort niet!
179 ee grieniezer	huilebalk
180 de vaat	het erf, de oprit
181 zich tagke	ruzie maken
182 de begaoving kriege	een appelflauwte krijgen
183 grantje	schooien, bedelen
184 det is 'n neukgesjier	dat is een treuzelaar
185 transenere	pesten
186 'n vaeke	een soort hek
187 'n bud	een teil
188 sjlokbiëst	snoepkont
189 sjpieje	overgeven
190 haejvesj	naar huis
191 erepel	aardappel
192 bekaor	elkaar
193 eliekriek	klein mens
194 fieselefasië	gezicht (grappig)
195 graftak	verachtelijk iemand
196 kijnd	baby, kind
197 lababbel	oplawai
198 moddeteboer	putjesschepper
199 onstrant	brutaal, astrant
200 versneze	verkwisten
201 kuume	zuchten, steunen
202 juddevleisch	champignon
203 gruffelskop	kruidnagel
204 batteraaf	deugniet
205 aomezeik	mier
206 neule	zeuren
207 greke	mopperen
208 knaoie	mopperen
209 hamfel	handvol
210 petik (ene vieze..)	zaak, huishouden
211 sjeem	schaduw
212 doorsjlaag	vergiet
213 schottelsplak	vaatdoek
214 tesseplak	zakdoek
215 potbank	aanrecht
216 oojepiepkje	bieslook
217 paor	prei
218 ooj	ui
219 sjulkske	schortje
220 slabbe	schooiers

NOODKREET VAN EEN HOOFDONDERWIJZER

In (lokale) historische kringen geniet H.G. ter Voert (1905-1984) vooral bekendheid als iemand die zich gedurende vele jaren verdiepte in de Horster historie en daarover regelmatig publiceerde in de plaatselijke pers.¹ Het beoefenen van de geschiedenis was voor hem echter niet meer dan een hobby: van beroep was Ter Voert onderwijzer. Hij begon zijn loopbaan aan een lagere school in Didam. In 1930 volgde de benoeming tot hoofdonderwijzer aan een openbare lagere school in het Friese Westdongeradeel. Vijf jaar later werd Ter Voert hoofd van de lagere school in Griendtsveen. Deze functie zou hij tot aan zijn pensionering in 1970 blijven bekleden.² In 1939, vier jaar na zijn benoeming in Griendtsveen, ging hij over tot een opmerkelijke daad: hij liet een brochure drukken bestemd voor de leden van de gemeenteraad van Horst waarin hij zijn beklag deed over de omstandigheden waarin hij zijn werk moest doen.

De twaalf bladzijden tellende brochure is getiteld De toestand van de openbare lagere school te Griendtsveen (Gemeente Horst). Ter Voert liet het geschrift drukken bij drukkerij H. van Lieshout te Horst. Vooraf schrijft hij dat de brochure is bedoeld voor de Horster gemeenteraadsleden, maar dat hij ze ook zal toezenden "aan andere personen, van wie verwacht mag worden, dat zij invloed ten goede kunnen uitoefenen". Hij eindigt zijn voorwoord met de mededeling dat hij de brochure schreef "nadat beroep op Burgemeester en Wethouders niet het gewenste resultaat opleverde". Dat Ter Voert een beroep deed op burgemeester en wethouders is niet vreemd als men weet dat hij in Griendtsveen hoofd was van een lagere jongensschool die openbaar was. Dit betekende dat het gemeentebestuur tevens schoolbestuur was en daarmee ook het rechtstreekse aanspreekpunt voor de hoofdonderwijzer. De gemeente Horst telde in de jaren dertig behalve de openbare jongensschool in Griendtsveen nog een andere openbare jongensschool: in Meterik. Alle overige lagere scholen in de gemeente waren bijzondere (katholieke) scholen. Griendtsveen bijvoorbeeld had ook nog een bijzondere lagere school voor meisjes.

Meteen al in de tweede alinea van zijn brochure komt Ter Voert tot de kern van zijn zaak: hij vindt dat de zorg van de overheid voor de openbare lagere school in Griendtsveen jarenlang veel te wensen heeft overgelaten en op dat moment nog altijd veel te wensen overlaat. Hij illustreert zijn grieven met tal van voorbeelden: "(Y) Is het niet belachelijk, dat je daar staat te praten over hygiëne in een school, waar in de naden van de vloer in ieder lokaal 15 dm³ stof zit? Waar de privaten op de speelplaats stank verspreiden; in een school zonder gordijnen, zonder verlichting; in een school waar de vochtplekken op de muur van het plafond af tot bijna op de grond reiken? (Y) Geef maar onderricht in hygiëne als de kinderen in wrakke, versleten banken schots en scheef moeten gaan zitten om hun werk te maken. Praat maar over orde en netheid als de schoolinrichting duidelijk de sporen van verwaarlozing draagt. Als gebroken tegels en kapstokhaken niet worden vervangen; als deuren van privaten en waterplaatsen schuren over de drempels, als deurklinken stuk zijn, als raampjes niet meer gesloten kunnen worden, als zolderingen boven privaten verrot zijn, als de muren der privaten in heugelijke tijden geen beurt meer hebben gehad, als het benedenste gedeelte van die muren niet met water gereinigd kan worden, als vloeren bestaan uit hobbelige bakstenen (Y). Praat maar over orde en netheid als de kinderen met vuile inkt moeten schrijven of de inktkokers met deksels van schoensmeerdoosjes moeten afsluiten (Y). Praat maar over orde en netheid als deksels van W.C.'s zijn gebroken of kromgetrokken en als een nieuw deksel met een zakmes (of weet ik waar mee) uit een stuk triplex wordt gesneden." Ter Voert benadrukt dat hij veel van deze klachten al eens aan het gemeentebestuur heeft gemeld, maar dat dit weinig of geen resultaat heeft gehad. In februari nog had hij in een brief aan het gemeentebestuur aangetoond dat het met de leermiddelen in Griendtsveen bar en boos was gesteld. Hij had een plan opgesteld waarmee de leermiddelen binnen enkele jaren op het vereiste niveau zouden kunnen worden gebracht. Burgemeester en wethouders hadden daarop besloten het bedrag voor de gewone aanvulling van leermiddelen te verhogen van 1,75 gulden tot twee gulden. Ter Voert: "Het lijkt wel een misplaatste grap."

Ter Voert houdt een hartstochtelijk pleidooi voor het opkrikken van het bedrag dat de gemeente per jaar per leerling beschikbaar stelt. In Horst bedraagt dat niet meer dan zes gulden. Dit is nog minder dan het Limburgse gemiddelde, dat toch al het laagste is van alle Nederlandse provincies. Hij doet een beroep op de gemeenteraadsleden om bij het opmaken van de jaarlijkse begroting een aanzienlijk hoger bedrag per leerling uit te trekken dan in het verleden. Hij nodigt hen uit eens een bezoek te brengen aan zijn school in Griendtsveen en daar zelf de wantoestanden in ogenschouw te komen nemen. Ter Voert wil graag de verantwoordelijkheid dragen voor de resultaten van het onderwijs, maar: "Nooit zal ik mij neerleggen bij deze ellendige toestand. Nooit." Aan het eind van zijn betoog schrijft Ter Voert dat hij zich er inmiddels regelmatig op betrappt dat hij de "tekenen van verwaarlozing" heel gewoon is gaan vinden en onverschillig wordt: "Je denkt: wat kan mij het ook schelen, voor mijn part valt de hele boel in elkaar. Later merk je toch, dat je illusies nog niet allemaal naar de maan zijn. Je offert je vrije tijd om gegevens te verzamelen, waarmee de autoriteiten overtuigd moeten worden. B. en W. achten het evenwel niet nodig je ook maar de minste hoop te geven, dat, vóór de wereld vergaat, nog een radicale verbetering tot stand zal komen. Integendeel. Zij sluiten terstond de weg af. Er leiden echter meer wegen naar Rome. Gelukkig maar."

Ter Voert realiseerde zich maar al te goed dat het risico bestond dat hij zich met het schrijven van deze brochure heel wat moeilijkheden op de hals kon halen: "Voor het belang van de school ben ik bereid de waarheid te publi-

ceren, hoe onaangenaam 't voor sommige personen ook moge zijn en hoe onaangenaam de gevolgen voor mij zelf ook kunnen zijn." Een onderzoekje in de notulen van de vergaderingen van de gemeenteraad en het college van burgemeester en wethouders³ lijkt er op te wijzen dat het met die onaangename persoonlijke gevolgen wel is meegevallen. De brochure deed weinig stof opwaaien. Van de andere kant had ze ook niet het effect dat Ter Voert gewenst zal hebben. Het bedrag dat de gemeente per leerling in 1939 en 1940 beschikbaar stelde, bedroeg weliswaar meer dan de zes gulden in 1938 (respectievelijk 6,40 en 6,90 gulden), maar was ongetwijfeld lager dan waarop Ter Voert gehoopt had.

De brochure is gedateerd 22 juli 1939. Twee weken later, op 4 augustus, was er een gemeenteraadsvergadering. Wie zou verwachten dat de brochure aanleiding zou geven tot heftige discussies, komt bedrogen uit. De enige die er blijkens de notulen het woord over voerde, was de burgemeester, H.A.C.M. van Grunsven. Hij wees op de brochure van het hoofd der openbare lagere school te Griendtsveen "die het toegestaan bedrag voor exploitatiekosten onvoldoende acht en midden in het jaar verhoging vraagt om, als die niet direct wordt toegestaan, tot schrijven van een brochure over te gaan. Als men weet, dat verhooging van 30 cts. per kind reeds een vermeerdering dier uitgave voor de bijzondere scholen van 405 gulden beteekent, zal het duidelijk zijn, dat dit zoo maar niet kan." En daarmee was de zaak afgedaan. Met het niet toestaan van een bedrag voor de verhoging van exploitatiekosten verwees Van Grunsven overigens naar de brief die Ter Voert in februari aan het gemeentebestuur had geschreven met het verzoek om het bedrag per leerling voor leermiddelen aanzienlijk te verhogen.

Het wrange is dat het oorlogsgeweld dat tien maanden na het verschijnen van de brochure zou losbarsten, er uiteindelijk voor zou zorgen dat er een oplossing kwam voor althans de gebreken aan het gebouw - echter op een heel andere manier dan Ter Voert gewild zal hebben. Op de dag van de Duitse inval, 10 mei 1940, verlieten de in Griendtsveen gelegerde Nederlandse soldaten 's avonds het dorp. Bij hun aftocht wierpen ze boomversperringen op en vernielden schepen en bruggen. Hierdoor werden ook vernielingen aan gebouwen aangericht. De openbare jongensschool werd zelfs zo zwaar getroffen dat alleen de buitenmuren behouden bleven.⁴ Daarop keurde de gemeenteraad in augustus een plan goed om het schoolgebouw te moderniseren en te herbouwen als een drieklassige school. De raad stelde hiervoor een krediet van achtduizend gulden beschikbaar.⁵

Wim Moorman

1. Ter Voert publiceerde zijn bijdragen vooral in De Echo van Noord-Limburg. In deel 1 van Horster Historiën (Horst 1986) werden zijn verhalen rond Frans Clemens von Fürstenberg, de laatste kasteelheer van Ter Horst, gebundeld (p. 106-114).
2. De auteur zegt de heer G.F. Verheijen graag dank voor het verstrekken van deze biografische gegevens over Ter Voert.
3. Gemeentearchief Horst, inventarisnummers 330 (gemeenteraad) en 335 (college).
4. Loe Derix, Oud Horst in het nieuws (Horst 1994), 112.
5. Gemeentearchief Horst, inventarisnummer 330, vergadering van 28 augustus 1940.

HISTORISCH PEELPARK

Vraaggesprek met Mia Claassens-Rongen

Al enkele jaren bestaan er plannen om in America een Historisch Peelpark te vestigen. Beoogde locatie is het voormalige DUW-kamp aan de Griendtsveenseweg. Mia Claassens-Rongen heeft al tientallen jaren een persoonlijke band met het kamp. Zij nam ook het initiatief tot alle plannen. Uiteraard maakt zij deel uit van het bestuur van de stichting die de totstandkoming van het Peelpark begeleidt. In onderstaand vraaggesprek gaat deze bevlogen aanjaagster in op heden, verleden en toekomst van het Historisch Peelpark.

Eerst iets over de locatie. Die staat in de volksmond bekend als 'DUW-kamp', maar wat wil dat eigenlijk zeggen? "De afkorting DUW staat voor Dienst voor de Uitvoering van Werken. In de crisisjaren voor het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog nam de regering allerlei werkverschaffende maatregelen. In dat kader werd ook het plan geboren gedeeltes van de Peel te gaan ontginnen. Begin 1940 werd hier aan de Griendtsveenseweg, midden in de Amerikaanse Peel, een werkkamp gebouwd. Ook in bijvoorbeeld Evertsoord, Griendtsveen en Ysselsteyn kwamen er zulke DUW-kampen. Werkloze mannen uit alle delen van het land werden hier tewerkgesteld. Van maandag tot en met vrijdag werkten ze in de Peel. In het weekend mochten ze naar huis, maar sommigen kwamen niet ver omdat ze op vrijdagavond hun loon er in één van de Amerikaanse cafés hadden doorgejaagd." Hoe zag het kamp er uit?

"Toen het begin 1940 gebouwd werd, waren er twee houten slaapbarakken met elk 96 slaappleatsen. Verder was er een keukenbarak en een recreatiezaal. In 1941 kwam er nog een slaapbarak voor negentig personen bij. Het hele terrein, dat een oppervlakte had van ongeveer een hectare, was omheind."

Het werkkamp zal zijn oorspronkelijke functie waarschijnlijk niet lang hebben gehouden?

"Inderdaad kwam er hier al tijdens de Tweede Wereldoorlog een einde aan de tewerkstelling van werklozen. Aan het einde van de oorlog hebben er eerst Duitsers in de gebouwen gezeten en toen die verslagen waren, namen de geallieerden het kamp in gebruik. Daarna heeft het voor de meest uiteenlopende doelen gediend. In de eerste jaren na de bevrijding was het kamp een centrum van waaruit het Rode Kruis ondervoede kinderen uit Duitsland en Oostenrijk onderbracht bij gastgezinnen in heel Nederland om aan te sterken. In de periode rond de Hongaarse opstand (1956) werden hier Hongaarse vluchtelingen opgevangen. En toen er aan het begin van de jaren zestig een tekort aan arbeidskrachten dreigde, zaten hier enkele jaren Spaanse gastarbeiders. Die werkten vooral bij Philips."

Wie was eigenaar van het kamp?

"Het complex is heel lang rijkeigendom geweest. In de jaren zestig werd het steeds moeilijker er een functie voor te vinden. De BB heeft er nog een tijdje ingezet en het Rode Kruis hield er regelmatig oefeningen, maar daar bleef het bij. Afbraak dreigde, totdat Jong Nederland America, op initiatief van pastoor Canjels, voor vijftienhonderd gulden de oorspronkelijke recreatiezaal kocht. Die werd omgetoverd tot blokhut. Korte tijd later werd ook de oorspronkelijke keukenbarak gekocht. De houten slaapbarakken waren inmiddels al verdwenen."

Hoe ging het verder?

"Jong Nederland is hier tot enkele jaren geleden blijven zitten. Een betere locatie kun je je niet voorstellen voor een vereniging als Jong Nederland met zowel binnen- als buitenactiviteiten. Er waren maar twee nadelen aan verbonden: de kinderen moesten altijd de drukke Midden Peelweg oversteken en bovendien lag het complex nogal ver verwijderd van de dorpskern. Daarom werd toch gezocht naar een meer centrale plek. Die werd aan het eind van de jaren negentig gevonden."

Wat gebeurde er toen met het kamp?

"Over de toekomstige bestemming liepen de meningen uiteen. Veel mensen zeiden: "Breek toch af, 'din alden braoj'". Anderen vonden dat het complex historische waarde had en niet mocht verdwijnen. Binnen de Werkgroep Oud-America, waarvan ik al jaren lid ben, bestonden voorzichtige plannen om er een museum van te maken. Maar echt concreet waren die nog niet. Daarom bleef afbraak dreigen. In 1998 heb ik uiteindelijk zelf de stoute schoenen aangetrokken en de grond en de gebouwen gekocht."

Een nogal rigoureuze stap √

"Op het eerste gezicht wel ja, maar ik ben helemaal vergroeid met dit complex. Als leidster en bestuurslid van eerst de wandelsportvereniging en later Jong Nederland heb ik hier vele honderden uren doorgebracht. Bovendien kende ik de verdere geschiedenis van het kamp. Dit is een unieke plek, die móest gewoon behouden blijven."

U besloot er zelf te gaan wonen?

"Inderdaad. We hebben het er thuis uitgebreid over gehad. Samen met mijn man heb ik altijd een champignonkwekerij aan de Hofweg gehad. Hij had er geen enkel bezwaar tegen om hier te gaan wonen. De champignonkwekerij kwam in goede handen bij onze jongste dochter. Onze oudste zoon verhuisde mee hiernaartoe. We besloten de barak waarin oorspronkelijk de keuken en de woning van de kok gevestigd waren geweest, om te bouwen tot woning. Daarbij bleef het oorspronkelijke grondplan gehandhaafd. Het slopen, bouwen, verbouwen en restaureren duurde twee jaar. Al die tijd woonden we in een container. In het dorp werden we voor gek verklaard, maar dat deerde ons niet."

Hoe ontstonden eigenlijk de plannen voor een Peelpark?

"Zoals gezegd bestonden er binnen de Werkgroep Oud-America wel wat gedachten over het stichten van een museum. Uiteindelijk kwamen we toch tot de conclusie dat het beter zou zijn om tot een splitsing te komen. De Werkgroep kon zich dan gewoon bezig blijven houden met het archiveren en documenteren van de geschiedenis van America en een aparte stichting met het nog te stichten museum. Daarom werd zo'n drie jaar geleden de Stichting Peelmuseum opgericht."

Waarom 'Stichting Peelmuseum' terwijl nu sprake is van een 'Peelpark'?

"Bij nader inzien bleek dat de benaming Peelpark de lading beter dekte. Veel mensen denken bij het woord museum toch aan iets saais waar weinig te beleven valt. Bij ons ligt de nadruk straks meer op de beleving, op het actieve en op het recreatieve."

Hoe gaat het Historisch Peelpark er uitzien?

"Als alles volgens onze plannen verloopt, ligt hier over een aantal jaren een park van circa zes hectare, waarin het leven, wonen en werken in de Peel tot omstreeks 1950 wordt getoond. Daarin is onder meer plaats ingeruimd voor turfvelden in diverse stadia, voor een kanaal met een turfschip, voor een turffabriek en voor teeltvelden voor specifieke oude streekproducten. Verder komen er enkele plaggenhutten en een permanente expositie van Peelgereedschappen- en werktuigen en is er aandacht voor het ontstaan van veen. Uiteraard is het de bedoeling dat er een koffiehoek met terras komt. Voor de kinderen zal een speeltuin worden aangelegd. Ook wordt het mogelijk om fietsen te huren."

Ambitieuze plannen!

"Het zal vele, vele jaren duren voordat alles gerealiseerd is. We werken fasegewijs. Het zal duidelijk zijn dat we nu nog in de beginfase zitten. Alles hangt ervan af of we erin zullen slagen voldoende sponsors en subsidiegevers te vinden. We hebben besloten om steeds kleine stapjes te zetten. We nemen zo min mogelijk risico's, we gaan geen leningen aan en geven gewoon niet meer geld uit dan we hebben."

Hoe is de huidige stand van zaken?

"Zoals gezegd hebben we zo'n drie jaar geleden een stichting opgericht. Het bestuur daarvan bestaat uit een voorzitter (Frans Steegs), een secretaris, een penningmeester en vier leden, waaronder ik zelf. De stichting heeft de voormalige recreatiezaal en een gedeelte van het terrein voorlopig voor vijf jaar voor een symbolisch bedrag van mij gehuurd. We hebben op het moment circa vijftien vrijwilligers. Voor de onderdelen bouw en sponsoring zijn er aparte werkgroepjes. Momenteel zijn we bijvoorbeeld druk bezig met de bouw van twee verschillende typen plaggenhutten. Om aan inkomsten te komen, organiseren we regelmatig vlooienmarkten en ruilbeurzen in de voormalige recreatiezaal. Nu al zijn er regelmatig tentoonstellingen te zien. Ons ondernemingsplan ligt al een hele tijd bij de gemeente. Als die groen licht geeft en met subsidie over de brug komt, kunnen we weer verder kijken. Overigens heeft de Landinrichtingscommissie De Peelvenen, die gaat over het gebied aan deze zijde van de Midden Peelweg, het Peelpark al opgenomen in haar plannen."

Op hoeveel bezoekers rekent u?

"In het ondernemingsplan hebben we opgenomen dat we voorlopig streven naar één procent van de mensen die jaarlijks verblijven op de recreatieparken De Schatberg, Meerdal en Loohorst. Dit komt neer op 25 à 30 duizend bezoekers per jaar."

Tenslotte: twijfelt u nooit aan de realisatie van alle plannen?

"Je moet natuurlijk een flinke plank voor je kop hebben om hier aan te beginnen. Er is ook nog een heel lange weg te gaan, maar wij gaan er vanuit dat de aanhouder wint. Je moet zeker niet meteen bij het eerste zuchtje tegenwind al het hoofd in de schoot leggen."

Wim Moorman

NIEUWE PUBLICATIES

* G.F. Verheijen, Th.J. van Rensch, J.A.M.M. Janssen, J.M.W.C. Schatorjé, V.J.J.M. Asselberghs (red.), Horster Historiën 6. Opgedolven en opgeschreven. Ingenaaid, 317 blz., geïllustreerd. Horst 2003. ISBN 90-71606-09-0. Prijs 18,50 euro. Besteladres: Venloseweg 48, 5961 JD Horst.

In 1986 verscheen deel één van Horster Historiën, Fragmenten uit dertig eeuwen. In wezen is de formule Fragmenten uit dertig eeuwen in de loop der jaren niet echt veranderd. Deel zes, dat op 29 november 2003 verscheen, wijkt in één opzicht af van de voorgaande boeken. Het heeft namelijk betrekking op een groter gebied dan voorheen, omdat op 1 januari 2001 de nieuwe gemeente Horst aan de Maas ontstond. Voor de Horster geschiedschrijving is deze uitbreiding van het werkterrein ongetwijfeld een goede zaak. Immers alle drie de betrokken gemeenten - Broekhuizen, Grubbenvorst/Lottum en Horst - kunnen bogen op een rijke en interessante historie, die ook op veel terreinen raakvlakken met elkaar heeft.

In Horster Historiën 6 zijn de volgende artikelen opgenomen: A.A.A. Verhoeven, Romeinse bewoning op het Hoogveld-oost te Horst; Erwin Steegen, Kinderen van vagebonden in plattelandsbenden tijdens de eerste helft van de achttiende eeuw; A.F. Gehlen, De invoering van het Franse notariaat in het kanton Horst. Het protocol van notaris J.L.J. Mooren (1798-1801); P. J.A. van Meegeren, Horst als kerkelijk centrum: de ontstaansgeschiedenis van het dekenaat Horst; G.F. Verheijen, Van schepenzegel naar gemeentewapen. Het wapen en de vlag van de gemeente Horst aan de Maas; Th. J. van Rensch, Het huis van bewaring te Horst (ca 1800-1877); G.F. Verheijen, Zestig jaar Horster studentenclub (1924-1984). Europees studenten-kamp in 1953; Th.J. van Rensch, Inventaris van de archieven van de schepenbank en de heerlijkheid Broekhuizen; Erwin Steegen, Gemeenten en schepenbanken Broekhuizenvorst (1436-1814) en Ooijen (1621-1808); Wim Moorman, Register van personen, plaatsen en zaken .

* Jan van Teng, Wulleboene mit spek. Nostalgie oet de '50-'60er jaore in Horster plat. Vertaling van gedichten in Klevischer Mundart van Alois Puyn. Ingenaaid, 57 blz. Horst 2004. Tijdelijk uitverkocht, herdruk in voorbereiding. Besteladres: Drukkerij van Lieshout, Postbus 6213, 5960 AE Horst, of: www.echovanhorst.nl . De gratis verkrijgbare bundel Wulleboene mit spek was snel uitverkocht. Jan van Teng vond in de Winkel van Sinkel een bundel met een honderdtal gedichten van Alois Puyn, in het dialect van Kleef, een stadje net over de grens bij Nijmegen gelegen. Hij was zo van die Kleefse gedichten gecharmeerd dat hij er een aantal van ging vertalen in het Horster dialect.

De gedichten roepen herinneringen op aan een goede oude tijd, die sinds de jaren zestig voorbij is. Je moet nu al een zestiger zijn en nostalgisch van inborst om de smaak van wulleboene mit spek te kunnen na proeven. Iedereen ging bij iedereen achterom het huis binnen. Het was een brave tijd, je kon de achterdeur met een gerust hart de hele dag open laten staan. Op de weg zag je nog karren met een paard ervoor. En di gen ertesoepe m'r smákt / Dát di zie testament ma mákt / Mit eum is 't gedaan!

* G.M.H. Lenssen, Van Nielis tot Lenssen. Familiechroniek 1500 - 1975. Ingenaaid, 111 blz, geïllustreerd. Horst 2003. Uitgave in eigen beheer. Prijs 20,00 euro. Besteladres: St. Jozefstraat 12, 5961 GM Horst.

In 1996 heeft de heer Lenssen in eigen beheer een genealogie van zijn familie van moederskant, familie Verdellen-Lemmen, gepubliceerd (zie: INFO LGOG nummer 16, pag. 41-42). Nu acht jaar later was de familie van vaderskant aan de beurt. De oudste vermelding van zijn familienaam Lenssen via Linssen vond hij in de 18e eeuw. Als oudste voorvader van Lenssen ontdekte hij een Laurentius, geboren omstreeks 1495 in Helden. Via Jacobus (ca 1530), Cornelius (ca 1565) komt hij bij Nielis (Cornelius, Jacobus), geboren ca 1600 en overleden vóór 1645 te Helden, in 1633 gehuwd met Joanna. Vanaf diens zoon, Nielis Laurentius, gedoopt 23 oktober 1639 te Helden en begraven 14 februari 1718 eveneens te Helden, kan hij de familie verder volgen. De volgende voorvader Nielis Petrus (geb. 13-10-1686 te Helden, overleden 29-04-1729 te Sevenum) wordt bij zijn huwelijk met Anna Timmermans in 1708 te Sevenum ingeschreven als Linssen, terwijl de naam van zijn zoon bij zijn huwelijk met Getrudis Houben in 1735 vermeld staat als Lenssen. In een aanvankelijk boerenfamilie Lenssen worden de vleugels geleidelijk aan ook uitgespreid over andere beroepen.

Deze genealogie heeft de samensteller geïllustreerd met foto's van boerderijen waarin de familie heeft gewoond, bidprentjes, fotokopieën van huwelijksaktes en memories van successie en veel portretten van familieleden. Kortom interessant voor iedereen die in de familie Lenssen is geïnteresseerd.

* Monumenten in de gemeente Sevenum. Samenstellers: Gemeente Sevenum, Heemkundevereniging Sevenum en Stichting Kruisen en Kapellen Sevenum. Ingenaaid, 120 blz, overzichtskaarten, geïllustreerd. Sevenum 2003. ISBN 90-9017220-3. Prijs 10,00 euro. Verkrijgbaar bij de VVV in Sevenum.

Naast de negen rijksmonumenten kent ook Sevenum nog een groot aantal waardevolle oude panden die op de gemeentelijke monumentenlijst zijn geplaatst. Op de rijksmonumentenlijst staan een hagelkruis, zes kapellen, de kerk van Kronenberg en het Defensiekanaal. Sinds 1996 heeft de gemeente Sevenum een gemeentelijke monumentenverordening. Dit boek beschrijft - naast de rijksmonumenten - 47 objecten die op de gemeentelijke

monumentenlijst staan: kapellen, woonhuizen, boerderijen, een transformatorhuisje en de kerkhofpoort, maar - merkwaardig - het indrukwekkende Sevenumse kerkhof zelf niet. Wel pleiten de samenstellers voor plaatsing van de kerkhofkapel en een aantal grafkruisen en - monumenten op de gemeentelijke monumentenlijst. Van elk beschreven object worden vermeld: de ligging (straatnaam en huisnummer), type object (boerderij, woonhuis enz.), huidige eigenaar en bewoner, architect en bouwjaar (voorzover bekend), gevolgd door een beschrijving van bouwkundige en historische aspecten. Sevenum heeft nog twee panden uit de zeventiende eeuw, een boerderij uit 1663 en een kapel uit 1676, en enkele uit de negentiende eeuw, onder andere de pastorie uit 1840.

* Hugo Jacobs, 'Jong zonder schuld, oud zonder goed'. Agrarisch krediet in Sevenum, 1890-1920. In: Studies over de sociaal-economische geschiedenis van Limburg. Jaarboek van het Sociaal historisch Centrum voor Limburg. Deel XLVIII-2003. Blz. 33-51, geïllustreerd. Maastricht 2003. ISSN 0923-2842.

De boerenleenbanken waren lange tijd eerder boerenspaarbanken. De oude boer ging alleen geld lenen als de nood hoog was ('borgen brengt zorgen') en zeker niet voor de vergroting van zijn bedrijfskapitaal. Hij geloofde niet in het gezegde 'Jong zonder schuld, oud zonder goed'. In Sevenum was dat niet anders. Een rijke boer werd steeds rijker, terwijl een arme boer arm bleef. Eerst na 1910 begint de kredietverlening via banken langzaam op gang te komen.

Dit artikel is een bewerking door Ad Knotter van een Nijmeegse doctoraal scriptie van Hugo Jacobs uit 1997. Jacobs heeft nog geen gebruik kunnen maken van de studie van Moorman en Van der Heijden Van dorp naar regio. Voorgeschiedenis en ontstaan van Rabobank Maashorst die een jaar later verscheen (zie: INFO LGOG nummer 19, pag. 41). Een vergelijking van deze studies valt uit in het nadeel van Jacobs. Hij heeft zijn onderwerp begrensd tot de kredietverlening, daar is niets op tegen, maar hij baseert zijn conclusies op te beperkt archiefonderzoek, onder andere aangaande de notariële archieven van Horster notarissen. Sevenum ligt dicht bij Horst. Men koos vaak liever voor een notaris wat verder weg, in Venlo, Blerick of Helden. Notaris Haffmans uit Helden hield zittingen in zijn geboorteplaats Horst, terwijl notaris Van den Bergh hetzelfde deed in omliggende dorpen!

* Jos Schatorjé en Ridsert Hoeksta (red.), Maas. Boek met DVD. Gebonden, 108 blz., geïllustreerd. [Venlo 2003]. ISBN 90-73363-17-9. Prijs 14,95 euro. Uitgave: Limburgs Museum te Venlo.

In de zomer van 2003 organiseerden het Limburgs Museum te Venlo en het Stedelijk Museum Roermond een Maasmanifestatie die onder andere bestond uit een dubbelexpositie in Venlo (cultuurgeschiedenis) en Roermond (hedendaagse kunst), een fotografische speurtocht van Andrea Stultiens naar de relatie van de bewoners van het Maasdal met de rivier, wedstrijden (tekenen, fotografie, poëzie), educatieve projecten, middeleeuwse markt, toeristische routes en een boottocht op de Maas tussen Venlo naar Roermond. Als neerslag van dit project verscheen na afloop een mooi boek met veel afbeeldingen en een DVD met oude filmfragmenten. De tekst omvat voor de tentoonstelling in Venlo artikelen van Wim Hupperetz (Maas is Moeder), Jos Schatorjé (Maas is Mythe, Maas is Muze), Wim Moorman (Maas is Markt), Ad Bogers (Maas is Markering). Voor de tentoonstelling Roermond schreven onder andere: Ad Himmelreich (Inleiding sculptuurproject), Yiji de Mora (De geest van de rivier), Ruud Beerens (Schippers rap) en Han Ramaeckers (De kleur van het stroomgebied). Het boek, formaat 21,5 bij 21,5 centimeter, heeft een opvallende vormgeving. De gebruikelijke titelpagina ontbreekt en daarmee de vermelding van auteur, titel, jaar en plaats van uitgave.

* André Vervuurt, In... en uit de turf getrokken. De geschiedenis van de voormalige veenkolonie Helenaveen en andere Peelse wetenswaardigheden. Deurne 2001. Uitgave en besteladres: Berkers, Stationsstraat 42, 5751 HG Deurne. ISBN 90-9015368-3. Prijs 7,00 euro.

In 1853 startte de Maatschappij Helenaveen met het graven van een kanaal op de plek waar nu het dorp Helenaveen zijn 150-jarig bestaan mag vieren. Nadat er eerder al enkele boekjes over de geschiedenis van het dorp waren verschenen, onder andere van Jos Pouls, besloot de dorpsraad voor een modern medium te kiezen: een cd-rom. Een voordeel is dat zo'n schijfje goedkoop is en dat er ontzettende veel op staat (o.a. 1500 foto's). De cd is nog te koop bij de regionale VVV's. Een charmant boekje over hetzelfde onderwerp, zonder foto-cd maar wel met veel foto's geïllustreerd, schreef André Vervuurt met de leuk gevonden titel In ... en uit de turf getrokken. De geschiedenis van de voormalige veenkolonie Helenaveen en andere peelse wetenswaardigheden. Hij was in 1978 medeorganisator van de viering van het 125-jarig bestaan van Helenaveen. Zijn geschiedenis omvat een kroniek van wetenswaardigheden tussen de jaren tussen 1852 en 1978, gevolgd door anekdotes in het dialect en een eerste aanzet tot een woordenboek van het dialect van Helenaveen (Pils proate). De schrijver heeft in zijn boekje tevens zijn eigen familiegeschiedenis opgenomen..

* A. Hendricks, J. Pouls (red.), Ontdek het Land van Peel en Maas (7). Kerken en hun kunst. Brochure, 48 blz., geïllustreerd. [Helden] 2003. Verkrijgbaar bij de regionale VVV-kantoren. Prijs 4,50 euro.

Al bijna tien jaar ijvert in de gemeenten Helden, Kessel, Neer, Roggel, Meyel en Maasbree/Baarlo de 'Werkgroep voor cultuurhistorisch toerisme' voor toegankelijkheid van het cultureel erfgoed binnen hun gebied. Eén van de speerpunten van de werkgroep is een serie brochures onder redactie van Ton Hendricks en Jos Pouls onder de titel Ontdek het Land van Peel en Maas. In september 1997 verscheen het eerste en in juni 2003 het zevende deel. De in de reeks behandelde onderwerpen tot nu toe zijn: Grote en kleine monumenten (1), Grote en kleine kunst (2), Water (3), Kerkhoven (4), Boerderijen en buurtschappen (5), de Noordervaart (6) en Kerken en hun kunst (7).

Kerken en hun kunst telt 45 fullcolour pagina's, en is het pronkstuk van de reeks tot nu toe met beschrijvingen van veertien kerken. Alle kerken zijn volgens een gelijk stramien beschreven: naam van de kerk, de ligging, de patrones, de geschiedenis, het exterieur en het interieur. Het boekje eindigt met een literatuuropgave. De samenstellers spreken de hoop uit dat dit boekje mede een aanzet kan zijn voor een ruimere openstelling van de kerken. Aangezien toezicht tegenwoordig noodzakelijk is, zou men daarvoor wekelijks een vaste (mid-)dag kunnen kiezen. Belangstellenden zouden dan aan de hand van dit boekje op een mooie dag een fraaie tocht langs de beschreven kerken in de regio kunnen maken.

Aangekondigd:

* M. Flokstra, Riddermatige huizen in het Land van Kessel
Nadere gegevens zijn op dit moment nog niet bekend

G.F. Verheijen

BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Voorzitter: De heer drs. M.P.G.M. van den Munckhof
Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Telefoon (077) 398 1833
E-mail: vdmunckhof@gmx.net

Vice-voorzitter: De heer drs. W.J. Moorman
Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606
E-mail: wim.moorman@wanadoo.nl

Secretaris: De heer J.M.G. Kelleners
Stuksbeemden 16, 5961 LG Horst. Telefoon (077) 398 5349

Penningmeester: De heer C.L.G. Theeuwen
Paulus Potterstraat 26, 5961 AZ Horst. Telefoon (077) 398 3332

Lid: De heer drs. X.C.C. van Dijk
Berkelstraat 16, 5961 JL Horst. Telefoon (077) 465 4354

Lid: Mevrouw M.E.A.P. Huijs-Oostveen
Molenveldweg 27, 5975 AH Sevenum. Telefoon (077) 467 2299
E-mail: meaphuijsoostveen@freeler.nl

Lid: De heer J.H. Kurver
Convent 50, 5961 RE Horst. Telefoon (077) 398 3596
E-mail: jkurver@wanadoo.nl

* Tot slot

Wist U dat het LGOG-gezinslidmaatschap slechts 5 euro kost? Het gezinslid is verder gewoon lid, maar de post ontvangt men slechts eenmaal per adres.

Opgave van een gewoon lid of een gezinslid is mogelijk op de website van het LGOG (www.lgog.nl) of door een briefkaartje te sturen aan LGOG, Postbus 83, 6200 AB Maastricht.

Kopij voor de volgende aflevering van INFO LGOG Kring Ter Horst (nummer 29, september 2003) kunt u inzenden tot 15 augustus 2003 naar het redactieadres: Meterikseweg 153, 5961 CV Horst. Telefoon (077) 398 1606.

E-mail: wim.moorman@wanadoo.nl